

Johann Sibrand Matthias Stein

Disputatio Inauguralis luridica exhibens Conclusiones Forenses De Contractibus, A Iurisprudencia Iustiniana Diversas

Rostochi[i]: Weplingius, 1689

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn741710242>

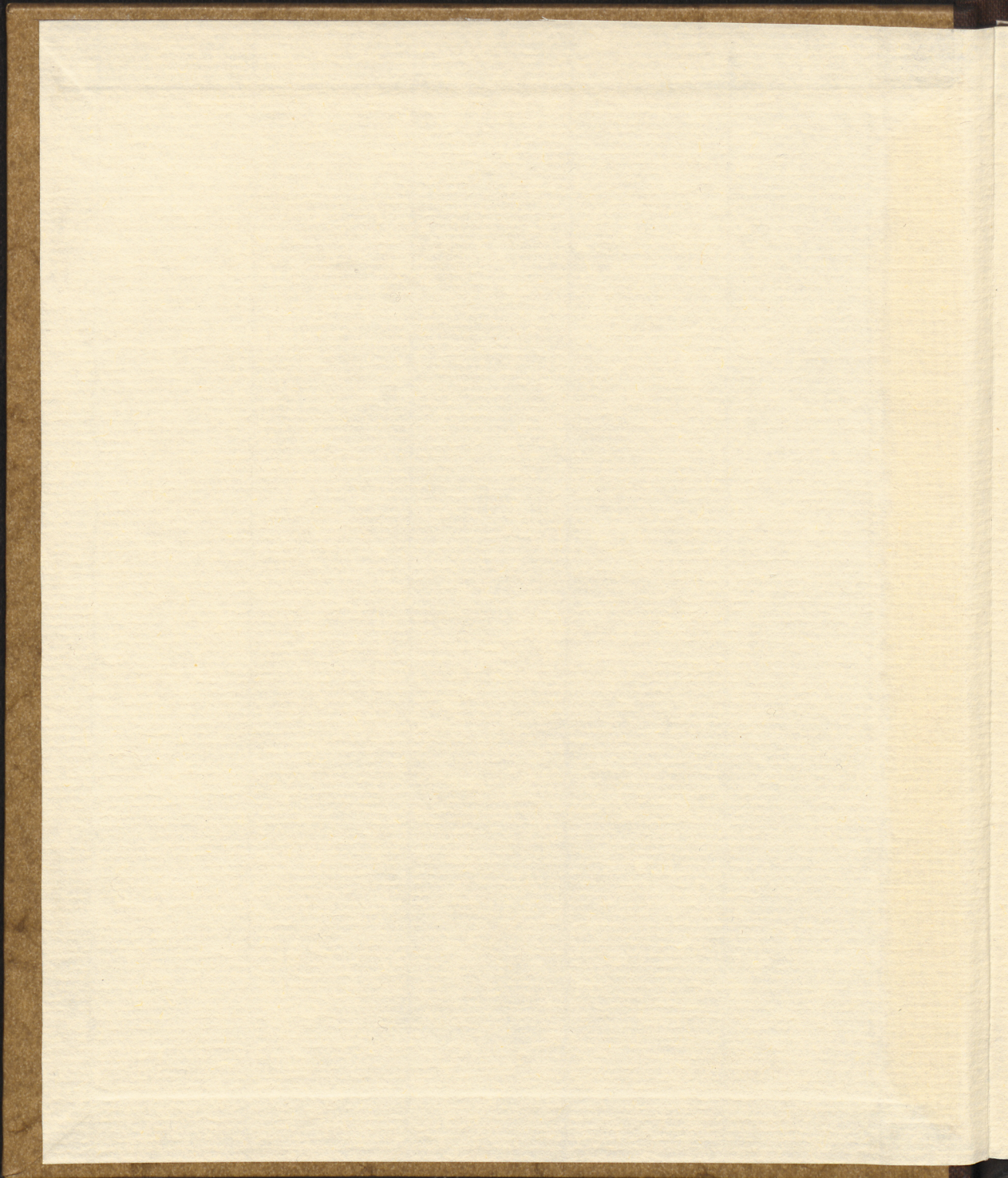
Druck Freier Zugang

RU jurist. 29. Aug. 1689
Sibrand, Johannes

Universitäts-
Bibliothek
Rostock

DEO OPT. MAX:
PATRIÆ
AVO
atq;
PATRONIS.

Schediasma hoc juridicum
Consecratum & inscriptum
cupit.

AUOR

I. N. D. N. 7. C.
LECTORI BENEVOLO.

Inferreo hoc literarū seculo, exemplo Advocatorum, Legem Cinciam apud Tacitum II. Anal. 7. deprecantium, nihil prorsus à quoquam expetit, nisi cuius fructus ante prævidet & deficiente oculari istius quod geritur utilitate, stulta reputatur gloria: Proinde, quamvis non omnia ad utilitatem esse metienda, verior stet sententia, intuitu tamen ejus, quod per quinque & quod excurrit annos, Regiomonti ac Cracoviæ privata quidem hætenus auctoritate, permisso tamen Superiorum, jura docendo viridem simul fori usum in jure occupatis distinctim exposuerim, ne fluctuantem in eo conciperent fidem, illustrem Contractuum materiam, variationi quam maximè hodiè obnoxiam, ad inauguralem selegi Disputationem, potiores à Theoretica juris Romani dispositione recedentes Conclusiones, de quibus & inter ipsos DD. magna sæpe fovetur lis, ea qua fieri potest brevitate exhibiturus: Quas verò, B. L., non tanquam meas aut mei capitis factum accipe, illæ enim parum de hac forensi materia tacerent fidei, sed me duntaxat alienarum ex Reverendi admodum & illustris Lipskii, Professoris olim Cracoviensis, postea Episcopi, Observationibus practicis, nec non Excellentissimi ac Consul-tissimi D. Strykii, Francofurti Professoris ac Senioris præclaris

A

claris in lucem editis scriptis, aliisque, quos quælibet demonstrat pagina, in foro versatissimis Causidicis, tummo studio collectarum talem agnosce defensorem, qui alterius Autoris defectum ex altero, illorumque in quibus hætenus degi, locorum statutis debita supplevit solertia: Stat pro me magni Lipsii Decretum, Lapides (*ait in Politicis*) & ligna ab aliis accipio, ædificiū tamen exstructio mea est. Nec Aranearum textus ideo melior, quia ex se fila gignunt, nec noster vilior, quia ex alienis libamus ut Apes. Tantæ itaque autoritati innixas Tibi offero Conclusiones, quarum fidem si legitimè infringi posse credas, mihi sufficiat Authores meos laudare, eosdemque denunciare, quod in Contractibus solenne est, Qui si me eorum auctoritatem secutum aliquando in errorem pellexerint, post denunciationem tenentur de Evictione, Lectoris nihilominus benignitatem, integer in aurea hac & in foro frequentissima materia, facilitandi juris studium mihi conciliabit animus, quem ut boni consulat atque residua forte pro candore suo addat, est quod enixè rogo: Deum insuper devota implorans mente, ut pondus meis addere conatibus cœlicitus velit.

DE CONTRACTIBUS IN GENERE.

Conclusio I.

Contractus est conventio, ex sese producens obligationem, ad agendum efficacem. *arg. l. 15. ff. de Praeser. verb. & princ. J. Q. m. re cont. oblig.* Cujus, in jure approbata est divisio, in bonæ fidei & stricti juris. *l. 32. §. 2. ff. de usur. l. 13. C. de pact. §. 30. J. de Action.* Quorum nominalem quidem differentiam, ast realem ferme nullam, in foro observari contendunt, Gudelin. *De jur. No. viff. l. 3. c. 3. v. sed quid moribus* & Groenweg. *de LL. abrog. ad §. 28. J. De Action.* Quam sententiam, licet eâ ipsâ universa juris corruiere fundamenta conjiciat Anton. Fab. *De Error. pragmat. Dec. 9. Error. 10.* Quem sequitur Rittershus. *De Differ. jur. Civ. & Canon*

429

Canon. L. 3. c. 9., meam tamen facio, inductus Novissimo Recess. Imper. de Anno 1654. §. Anreichend die zünftigen Zinse. Jur. Culmens. L. 4. T. 1. c. 3. jur. Pruten. Elector. L. 4. T. 1. A. 4. §. ult. Ex quibus propter solam moram in Mutuo stricti juris contractu adjudicantur usurae, quod ad reliqua stricti juris judicia in foro extendi docet Hahn. *ad Wes. de Usur. N. 2.* Cui add. Vin. *ad §. 28. J. de Action. in fin.* Quod prorsus alienum est à jure Civili, quo ne quidem à tempore litis contestatae, multo minus à tempore morae, nec ex pacto, etiamsi istud contractui stricti juris in continenti sit adjectum, obligatio usurarum regulariter nascitur *l. 3. C. de usur. Schnob. D. 13. ff. §. 6.*, quamvis ille aliud docere videatur *in D. 7. §. 17.* Quam inter Contractus bonae fidei & stricti juris inductam differentiam in foro Polonico adhuc observari, praejudicio quodam probat Lipsk. C. 2. O. 8. n. 5. quod confirmat Dresner. *Inst. jur. Pol. Tit. 9. lit. K.*

II. Contractui stricti juris pactum tam in continenti, quam ex intervallo adjectum, jure Civili non producit actionem. *arg. l. 7. §. 4. §. 5. ff. de pact.* omnino autem pactum contractui b. f. è vestigio appositum. *d. l. 7. §. 1. 13. C. de pact.* Et quidem talem, quae ex ipso contractu principali oritur, non verò actionem praescriptis verbis *l. 4. ff. de Leg. Commiss.* Mores nostri non saltem ex adjecto, sed & nudo, deliberata mente, super re licita, à persona habili inito, efficacem concedunt actionem. *Mev. p. 5. Dec. 408. Carpz. p. 2. C. 19. D. 17. n. 8. jur. Culm. L. 4. T. 10. c. 1. §. 2. Excell. Dn. Stryck. de Caus. Contr. sect. 3. c. 6. §. 1. §. 4.* Cui assensum praebet jus Canonicum *c. 1. X. De Pact.* Unde in foro tam ex intervallo, quam in continenti, tam Contractui stricti juris, quam B. fidei adjecta pacta, ad agendum valida pronunciantur, nec distinctionis, inter pacta nuda & vestita, ulla amplius habetur ratio. *Hahn. ad Wes. N. 9. de pact.* Qui duobus praejudiciis id firmat. Add. jus Prut. *l. 4. T. 16. A. 4. §. 2. A* quae Generali Consuetudine recedit jus Polonicum, quo nec conventiones verbales, nec literales privatorum, regulariter firmum habent robur, absq; in inscriptione, docente Dresnero *L. 3. I. T. 3. v. sed sciendum, ex statut. Herbut, verb. Mutuum, Dos, Inscriptio.*

III. Mulier jure Communi quemvis potest inire contractum *l. 6. C. de Revocand. Donat. l. 8. C. de pact. convent. l. 12. C. de pignor.* Excepta intercessione pro aliis, in qua SCtum Vellejanum locum habet

A 2

habet *et. Ad Scti. Vell.* Hodie autem Minori comparatur, quapropter absque consensu curatoris nullo modo donare, contrahere, se obligare, aut in judiciis versari potest; siue uxor sit, siue vidua, & quidem tam jure Saxon. *Nov. Elect. Aug. p. 2. C. 15. ibique Moller.* Ordin. Polit. Rost. *tit. Von Vormundschaften fin.* jure Prut. L. 1. T. 25. A. 13. §. 5. jur. Culm. l. 4. T. 14. c. 11. §. 13. quam Lubec. L. 1. T. 7. A. 4., §. 8. §. 12., §. Tit. 10. A. 1. ibique; *Mev. Qvi* ferè in omnibus locis istiusmodi reperiri statuta docet. *Qvoad* Viduam autem dissentit *Schneidw. ad §. 2. J. de Donat. n. 53. refutatus* ab *Harpr. n. 10. eod.* *Qvi* tamen ex jure Saxon. per *d. Nov. Elect. in* rebus mobilibus liberè disponendis facile defendi potest. Jure Polonico, consensus amicorum ad minimum duorum, ex linea paterna conjunctorum, uxori contrahenti accedere debet. *Constitut. Sigism. 1. in Conv. Petric. Anno 1523. & in Conv. Cracov. Anno 1543. Statut. Herburt. voc. Uxor. Add. Lipsk. C. 2. O. 24. n. 10. & 11.* Contra nec maritus, nec alius Curator mulieris, eà absente, validè contrahere absque istius consensu potest; convalescit tamen, muliere ex post facto vel expresse vel tacite contractum initum ratificante. *Philipp. de usu Pract. J. L. 3. Eccl. 53. n. 6. seqq. ibique alleg. Carpz.* Siverò maritus ipse cum uxore contrahere velit, alio insuper Curatore peculiariter ad hoc constituto opus est. *Schultz. in synops. Inst. ad §. 19. J. de Excus. Tur. Jur. Prut. L. 1. T. 15. A. 13. §. 5.* Jus Polonicum, etiam inscriptionem, marito ab uxore sine consensu amicorum factam, plane annihilat, *juxta Consuet. terre Cracov. de Anno 1505. Stat. Herburt. voc. Uxor. Lipsk. C. 1. O. §. 2. n. 6. & C. 2. O. 24. n. 11.* A quibus tamen omnibus excluditur Mercatrix, quæ cum extraneo contrahens, non eget Curatore, nec gaudet beneficio Scti Vellejani, secundum Jus Prut. L. 1. T. 25. A. 13. §. 6. & jus Lubec. L. 3. T. 6. A. 13. *Mev. p. 8. Dec. 453.* Cessant etiam prædicta in ultima voluntate, in qua quælibet uxor, absque consensu Mariti, aut alterius Curatoris, alienandi & de bonis suis tam jure Romano; *arg. l. 5. ff. de Probat. quam moderno, liberam* disponendi facultatem habet. *Hahn. ad Wes. N. 4. de Mort. causa donat. Carpz. p. 2. C. 15. D. 19. Berlich. p. 2. C. 17. n. 97. Harpr. ad §. 1. J. de Donat. n. 65. Schneidw. ad §. ult. J. Q. m. p. pot. toll. n. 10. Nov. Elect. Aug. p. 2. C. 15.* jure tamen Lubecensi L. 2. T. 1. A. 14. Testamenti factione plane privatur, nisi prædefunctus maritus, potestatem illam specialiter uxori suæ concesserit, quod verò nec

in

in patria, nec aliis locis, in quibus istud jus viget, observari tradit *Syppmanni sesquicenturia different. jur. Comm. & Lubec. n. 38. add. Mev. ad d. Art. n. 30. & Ordinatio Politica Rostoch. tit. von Erb-schafften.*

IV. Conventionem de futura successione, jus Civile nullam declarat *l. 15, 19. & 30. C. de pact.* Exceptis certis casibus, quos habet *Laut. tit. de pact v. objectum.* Variorum autem locorum statuta & mores Germaniæ, Galliæ, Italiæ &c. omnia istiusmodi pacta tolerant. *Jur. Prut. L. 5. T. 4. §. 1. Jur. Lubec. L. 2. T. 2. A. 34. Mev. ad jus Lub. in Rubr. L. 2. T. 1. n. 60. seqq. & p. 3. Dec. 271. Magn. Dn. Stryk. de Caut. Contr. Sect. 1. c. 3. §. 27. & Sect. 3. c. 6. §. 5. & 8. Harpr. ad Tit. de Heredit. que ab intest. defert. n. 29. seqq. ibique alleg. Dyns. & Menoch. Quam Consuetudinem propter resultans inde captandæ mortis votum d. l. 30. C. l. 11. C. de Transact. multi infringere conantur, turpitudinem verò in d. LL. allegatam, Civilem potius quàm Naturalem judico. Harpr. d. l. n. 34. Gail. 2. O. 39. n. 15. dissentire videntur. Gail. 2. O. 126. Carpz. p. 2. C. 35. d. 21.*

V. In obligatione dandi, Promissor præcisè ad rem dandam regulariter obligatur, nec præstando Interesse liberatur. *l. 68. ff. de R. V. l. fin. C. de fidej. libert. l. 2. §. 1. ff. de R. C. l. 75. §. f. ff. de V. O.* Idem in praxi observari, multis præjudiciis evincit *Hahn: ad Wes. N. 3. de Act. Emt.* Recedit tamen jus Lubec. *L. 3. T. 6. A. 18.* quod rem Immobilem venditam, aut emtori tradendam, aut partem decimam pretii promissi solvendam esse statuit: Quod cum nimis exorbitans sit statutum, valde in foro restringi, docet *Mev. ad jus Lubec. d. l. n. 5.* Contra in Obligatione faciendi, promissor solvendo interesse omnino liber est *l. 13. §. 1. ff. de Re judic. l. 81. & 84. ff. de V. O.* Quia vero probatio interesse difficilis est, stipulatio pœnalis ut adjiciatur, svadent Imperator *in §. ult. J. de V. O. & jus. Prut. L. 4. T. 12. A. 1. §. 6.*

VI. Alteri per alterum regulariter nulla acquiri potest obligatio *§. 18. J. de inutil. stipul. l. 73. §. 4. de R. J. l. 11. ff. de O. & A. l. 38. §. 17. ff. de V. O.* Mores tamen plerorumq; locorum contrariam receperunt regulam, per alterum obligationem acquiri approbantes. *Mev. p. 4. Dec. 112. n. 5. Brun. ad. l. 25. in fin. ff. de pact.* modò alter factò vel verbis illam obligationem acceptaverit vel probaverit, alioqui, non quidem unius, utriusque tamen contrahentium dissentiu contractus redditur irritus. *Magn. Dn. Stryk. de Caut. Contr.*

Señ. 2. c. §. 3. jus vero Prutenicum amplectitur dispositionem juris Civilis. L. 4. T. 12. A. 1. §. 6. Eiusdem farinae est regula, Quicquid acquirat servus, acquirit Domino §. 1. J. de stipul. serv. §. 3. J. per quas pers. Omni ferme usu destituta, cum hodiè liberorum numero servi nostri inserantur. Laut. in Comp. ff. de stat. hom. v. vel libertatib.

DE CONTRACTIBUS IN SPECIE

DE REA- VII. Mutuum promittentem, jus Romanum non stringit, quia **ta-**
LIBUS lis Contractus ad Reales refertur. *pr. J. Q. m. re cont. obl. Mores*
(1) vero nostri, qui vim pacto assignant, illum efficaciter obligant.

de Mutuo Hahn. *ad W. N. 9. de pact.* excepto jure Polonico, quod pariter ejusmodi pacto effectum denegat, *de quo supra.* Non tamen, quando promissum est solutum, moderna patitur Consuetudo, ut solvens ultra datum quid recipiat à debitore, etiamsi sit repromissum, ut si decem mutuanti undecim promittantur. *l. 11. §. 1. ff. de R. C. adeò ut nec in vicem usurarum nec specie donationis id peti liceat.* Hahn. *ad W. N. 10. de R. C. Philipp. De usu Pract. J. L. 3. Eccl. 38. n. 4. seqq.* Qui variis id ipsum corroborat præjudiciis. add. Magn. D. Stryk. *de Caus. Cont. §. 2. c. 1. §. 24.* imò quartâ sortis parte talem privari, disponit Ordin. Polit. Rost. *tit. von Bucherlichen Contracten.*

VIII. Præsides provinciarum, quamvis rerum suarum Domini sint, mutuum tamen dare nequeunt. *l. 33. ff. de R. C.* quod ad omnes alios magistratus extenditur. *l. 1. c. De Contr. judic.* Hodie autem magistratus eo jure uti, ut pro arbitrio & liberè cum subditis suis contrahere, adeoque mutuum dare possint, certum est. Affelm. *D. 2. De Contr. th. 9. Gröenweg. ad l. 1. c. De Contr. jud. Laut. De R. C. p. m. 130.* Porro jure Civili non valet stipulatio, ut pecuniam, quam Tibi mutuo, alii restituas. *l. 9. §. 4. ff. De R. C.* Aliud autem in mores abiisse, supra monitum est.

IX. Ordinariè & ex natura mutui, pecunia mutuò data non est præcisè reddenda in eadè specie monetæ, sed sufficit ejus æstimationem dari, hinc nihil prohibet, pro aureis vel thaleris mutuo acceptis etiam monetam minorem solvere. *arg. l. 1. ff. De Contr. Empt. l. 94. §. 1. l. 99. ff. de Solut. Carp. p. 2. C. 29. d. 2. Berlich. p. 2. C. 36. n. 45.* Quod tamen in Novissima Constitutione Monetali Imper. Ferdin. I. de Anno 1559. §. die jehgemeldete/ ita temperatum, ut minuta pecunia non solvatur ultra 25. Florenos: Aliter etiam se res habet, quando specialiter conventum, nummos mutuatos in eadem specie monetæ

monetæ esse reddendos v.c. Stück vor Stück / gute wolwichtige harte Reichshaler. tunc enim solvendum, quod expressum est. Brun. Ex. 17. tit. 15. pr. *ibid.*, alleg. Carp. de jure Prut. legatur L. 4. T. 1. A. 2. § 1.

X. Jure Civili verior stat sententia, sive extrinseca, quam valorem DD. vocant, sive intrinseca monetæ bonitas, quæ venit nomine justî ponderis Schrott und Korn / mutata fuerit, in restituendo regulariter spectandum esse tempus celebrati contractus, non solutionis. l. 3. ff. de R. C. arg. l. 1. § 2. C. de Vet. numis. pot. Schnob. D. 23. ff. §. 26. Affelm. D. 2. t. b. 35. Struv. Ex. 16. t. b. 29. Praxis verò non est uniformis, in Camera enim imperiali idem obtinet quoad bonitatem intrinsecam, quoad extrinsecam tempus solutionis attenditur. Gail. 2. O. 73. n. 9. Hahn. ad W. N. 12. de R. C. *ibid.*, alleg. Myns. qui Varii præjudicii Cameralibus id confirmat. Huic prorsus contrariam praxin Polonicam allegat Lipsk. C. 2. O. 46. Qui n. 3. tradit, quoad mutationem monetæ intrinsecam tempus solutionis observari, ita ut pro auro obryzato non obryzatum reddi queat, quoad mutationem extrinsecam tempus contractus spectari, quod tamen in num: seqq. temperat. juri Communi indistincte ad stipulatur praxis Saxonica, cujus testis est Carp. p. 2. C. 28. D. 4. § 5. Add. Nov. Elect. Aug. p. 2. C. 28. Philipp. in Usu pract. 7. L. 3. Eccl. 39. Varii id firmat præjudicii. Nec ab eo recedit jus Prutenicum L. 4. T. 2. A. 3. §. 1.

XI. In Commodato præter dolum, latam culpam & levem, etiam levissima est præstanda l. 5. §. 2. ff. b. t. l. 18. pr. ff. cod. jur. Culm. L. 4. T. 2. c. 1. Unde Commodatarius in naufragio, incendio, aut alio simili eventu, res Commodatas suis præferre debet l. 5. §. 4. ff. b. Affel. D. 4. de Contr. t. b. 23. Tradit verò Gotofred. ad d. §. 4. lit. d. usu invaluisse, res proprias præferri posse, quod quando res propria pretiosior est, communis DD. Schola confirmat. Laut. ad Tit. Commod. p. m. 173. fin. *ibid.*, alleg: Huic affine est, Heredem Commodatarii, licet dolo defuncti res perierit & nil quicquam ex commodato ad eum pervenerit, ad æstimationem nihilominus obligatum esse l. 12. ff. de O. & A. Quod quidem de jure Communi aliter se habet in precario, re non amplius extante l. 8. §. ult. de precar. quia verò stipulatio precario adjecta heredem stringit l. 15. §. 3. ff. de precario: Etiam pactum precarii hodie idem operari ex Concl. 2. § 24. facile infertur. Stryk. de Cauz. Contr. S. 2. c. 2. §. 4.

(2)
de Com-
modato.

XII. Commodatum repetenti, compensatio, licet multi dissenti-
tiam

tiant, nè e jure Justinianeo, nec moderno opponi potest. *l. f. C. Commod.*, nili fortè res commodata culpa Commodatarii perierit, vel deteriorata & ita æstimatio præstanda sit. §. 30. *l. de Action.* jus tamen retentionis, ob impensas in rem commodatum factas, locum omnino habet *l. 15 §. 2. l. 59. ff. de furt.*

XIII. Rem Commodatam vel depositam, alteri à Comodatario vel depositario oppignoratam aut depositam, jure Civili à Tertio, qui istam rem tenet, Dominus vindicare potest *l. 9. ff. de R. V. l. 22. §. 1. C. de Furt.* jure verò Lubecensi contra illum saltem agendum, cui res commodata, nam certa in eo præscripta est regula *Hande muß Hande wahren Mey. ad jus Lubec. L. 3. T. 2. A. 1. n. 21. seqq. Sim Artic. 2. da jemand seinen Glauben gelassen / da muß man ihn wieder suchen: Simile legitur in jure Pruten L. 4. T. 4. A. 2. §. 4. & in jure Culm L. 4. T. 2. c. 3. idem quoq; obtinet jure Saxon L. 2. A. 60. Cujus juris Saxonici dispositionem, tanquam irrationabilem, in pronuntiando non esse attendendam, asserit Carp. p. 2. C. 26. d. 5. Cui autem calculum non addo; hoc tamen verius credo, ex alleg. Art. 60. firmiter colligim non posse, Dominium transferri in Commodatarium aut depositarium, etiamsi Lipsk. C. 1. O. 37. n. 11. aliq; plures id contendant, quorum explicationem ita dictum patrii jus Civicum confirmat §. 7. ad Tit. 2. lib. 3. jur. Lubecens. Sed ad conservationem duntaxat Commerciorum, in eo casu regulariter vindicationem cessare, inductum esse, proin quando furtum aut spoliium factum esse in dict. Art. legitur, negligentia Commodatarii potius, quam casu id contigisse, præsumendum *arg. l. 52. §. 3. ff. Pro socio.* Et si res commodata aut deposita absq; culpa auferatur, vel casu pereat, commodanti & deponenti, si Domini sint, secundum naturam horum contractuum, perire, & quemadmodum id ipsum in aliis prædictis statuit, jur. Culm. d. l. c. 1. jur. Prut. d. l. A. 1 §. 5. legitur, etiam de jure Saxonico illud observari dicendum est, propter *Artic. 5. l. 3.**

(3.)
De Deposito.

XIV. De Deposito in specie sic dicto & sequestro, verior est illorum Dd. sententia, quæ approbat, possessionem regulariter non transferri *l. 39. ff. de A. & A. P. nisi aliud conventum sit d. l. 39. l. 17. §. 1. b. t. Hahn. ad W. N. 6. eod. Laut. b. t. p. 221. fin.* Speciale itaq; est in jure Culmensi, quod indistinctè rei sequestrata possessio translata censeatur. *l. 4. T. 3. c. ult.* idem disponit jus Prut. de sequestratione

tionem voluntaria, in necessaria vero sequitur jus Civile L. 1. T. 50. § 14.

XV. In Deposito miserabili inficiando lis crescit in duplum § 17. I. de Añ. Lipsk. C. 1. O. 43. n. 19. Quam dupli poenam a foro recessisse, commentitia est sententia Groenweg. ad l. 1. §. 1. ff. de pos. quam fallere legimus in jur. Prut. L. 4. T. 4. A. 1. §. 21, & Art. 2. §. ult. Jur. Culm. L. 4. T. 3. c. 2. Brunnem. ad l. 1. ff. n. 3. b. r.

XVI. Deposito in specie sic dictum, non saltem est rei mobilis, sed & immobilis. arg. l. 1. ff. de pos. junct. l. 11. ff. de Peric. & Com. R. V. l. 3. §. fin. ff. de A. & A. P. Hahn. ad W. N. 4. b. r. Quamvis posterius in mandatum degenerare, adeoq; exactissimam præstandam esse diligentiam, aut de non alia quam vulgari adhibenda diligentia, speciali cavendum esse pacto, aut ment Magn. D Stryk. De Caut. Contr. S. 2. c. 3. § 6, Brun. Exerc. 17. ad §. 3. b. r. ibiq; alleg. Myns. Utriusq; etiam rei depositum repetenti Compensatio, ne quidem re extincta, opponi potest l. 11. C. de pos. §. 30. J. de Añ. Hahn. ad W. N. 10. De Compens. Jur. Prut. L. 4. T. 4. A. 1. §. 15. Jur. Culm. L. 4. T. 3. c. 1.

XVII. Sublata hodie inter prætorem & judicem distinctio, non obstat, quo minus iisdem, quibus jure Civili, etiam in foro modis, pignus judiciale a prætorio distinguatur. r. r. de de Prætor. pign. Tit. C. si in causa judic. Jur. Prut. L. 4. T. 5. A. 1. §. 2. Schnob. D. 12. eb. 3. in fin. Ab utroq; etiã differt pignus conventionale, cujus formæ, præter conventionis verba, scripturam præcisè mores addere, contendit quidem Groenw. ad l. 4. ff. de pign. Ast consensus quocunque modo declaratum, ad Constitutionem hypothecæ etiam hodie sufficere, probant Jus Prut. L. 4. T. 5. A. 1. §. 1. Jus Culm. L. 4. T. 4. c. 4. Carp. p. 2. C. 23. D. 14. Non tamen diffiteor, à jure Prut. d. l. A. 5. §. 1. jure Saxon. Nov. Elect. Aug. p. 2. C. 23. ita dicto Jur. Civic. Rostoch. §. 10. ad. A. 1. T. 4. L. 3. jur. Lubec. Jure Polonico. juxta Constit. Sigism. 1. in Conv. Petr. Anno 1523. Stat. Herburt. voc. inscriptio. Dresner. L. 4. T. 10. v. probatio. Jure Lubecensi. L. 3. T. 4. A. 1. Jure Culm. L. 4. T. 4. c. 3. Ordin. Polit. Rostoch. iii von B. r. s. r. e. t. e. b. u. n. g. der Häuser Juri Romano hoc speciale addi, quod ad hypothecam rerum Immobilium, ad id ut plenum sortiatur robur, confirmatio insuper judicialis requiratur, ea tamen deficiente, ejusmodi Creditor hypothecarius nihilominus Chyrographariis qui prorsus jure in re sunt destituti, præferendus sit. Jur. Prut. d. l. A. 5. §. 4. & 5. Mev. ad Jus Lub. d. A. 1. n. 58, Nov. Elect. Aug. d. l. Similem committunt errorem, qui hypothecæ objectum ad rem immobilem, pignoris ad rem mobilem, in foro restringi autu-

B

mant

mant, nam rem Immobilem pignori traditam, ex prædicta hypothefi nominare hypothecam, nihil aliud est, quàm plane diversam utriusq; naturam evertere; Nisi vulgarem modum, quo res immobilis non adeò frequenter in securitatem crediti traditur, cum vera praxi confundere placeat, utpote quæ æq; ac jus Civile, per *d. l. 9. §. 2. ff. de pign. act.* non ab objecto, sed à diverso contrahendi modo, veram inter pignus & hypothecam diversitatem petit. Jur. Culm. *L. 4. T. 3. c. 1. jur. Prut. d. l. A. 6.*, quàmvis posterioris juris Articulus *1. §. 1.* etiam vulgarem modum non simpliciter respuat: Hoc tamen certum, statutum loquens de pignore, regulariter etiam in hypotheca locum habere. Hahn. *aa W. N. 3. de pign. & Dd. Commun.*

XVIII. Vasallus absq; consensu Domini & agnatorum, jure feudali Communi, aliis feudum oppignorare nequit. *2. ff. 5. pr. 2. ff. 39. pr. 2. ff. 26. §. 5. v. Titius. junct. l. f. C. de Reb. alien. non alien.*, jure tamen Prutenico solus Consensus Domini hanc largitur facultatem *L. 7. T. 3. §. 2.* Parili modo, tacitæ hypothecæ jus Commune prædium feudale non submittit, propter dotem tamen illatam, aliq; feudi onera usu recepta, variorum locorum mores ac jura, hypothecam in bonis feudalibus constituunt. Carp. *p. 2. C. 25. D. 2. seqq. Novell. Elect. Aug. p. 2. C. 25. Excell. D. Stryk. Exam. jur. feud. c. 21. quest. 20, & 21. Struv. syntag. jur. feud. c. 14. App. 27. n. 2.*

XIX. Fiscus tacitam habet hypothecam in bonis subjectorum pro tributis *l. 1. C. in quib. Caus. pig. tac. com.* Et ex causa Contractuū *l. 2. C. eod.*, non verò delictorum *l. 17. §. 37. ff. De jur. Fisc. l. un. C. De pen. fiscal.* Quo jure Civitates regulariter non gaudent *l. 10. ff. Ad Munic. l. 15. ff. De V. S. l. un. C. de Bon. Vacant. l. 2. C. De Jur. Reip.* habent tamen tacitam hypothecam in bonis suorum Administratorum, qui mutuum dederunt. *l. 1. §. ult. C. Quo quisq; ordin. Jur. Culm. L. 4. T. 3. c. 4.* Jus vero prælationis quod concernit, ratione tributorum fiscus simpliciter præfertur *l. 1. C. Si propr. publ. pensit.* Ratione debiti ex contractu præponitur tantum Creditoribus posteriorem hypothecam habentibus *l. 8. ff. Qui pot. in pign.* Exceptis bonis post contractum à debitore quæsitis, in quibus habet tacitam hypothecam privilegiatam *l. 28. ff. De jur. fisc.* Jure Lubecensi autem in genere est receptum, Civitati ob quodvis debitum tam ex contractu & delicto, quàm ex tributo resultans, competere jus prælationis. *L. 3. A. 12. T. 1. ibiq; Mey. n. 12.* Quod jus in multis

multis aliis locis obtinere testatur Mev. ad d. A. 12. n. 14. Jungatur ita dictum Rostoch. S. R. §. 9. ad A. 9. T. 1. L. 3. jur. Lubec. In Saxonia etiam Civitates, quæ mero gaudent Imperio, jure fisci ex præscripto & inveterato more uti, docet Wefenb. N. 5. Quib. c. p. t. contr. §. N. 4. de jur. fisc. add. Brunnem. quæst. 7. de jur. fisc.

XX. Uxorem ratione dotis Creditoribus hypothecariis, licet expressam anteriorem allegent hypothecam, præferendam esse, satis prole at generalitas l. 12. §. 1. C. Qui pot. in pign: Quod & Camera Imperialis praxis approbat. Harpr. ad §. 4. 7. Quib. m. re cont. obl. ibiq; alleg. Myns. & Cothman. Dissent. Gail. 2. O. 25. Simile legitur in jure Lubec. L. 3. T. 1. A. 9. §. 12. modo matrimonium sit sine prole: Idem docet jus Culmense L. 4. T. 14. c. 14. quando uxor ignorans obærato nupsit, quoad debita verò, quæ stante matrimonio contrahuntur, nullâ prærogativâ gaudere uxorem, sed potius tam de uxoris, quam mariti bonis ista exsolvenda esse disponit: weilen nach Stämmischer Erbgerichtigkeit Mann und Weib in Communione bonorum, auff gleichen Gewinnst und Verlust sitzen etc. de quo prolixius legi meretur Lipsk. C. 1. O. 42. n. 7. In Saxonia verò & Borussia hypothecam anteriorem expressam dos non excludit Carp. p. 1. C. 28. D. 46. seqq. jur. Prut. L. 1. T. 49. §. 6. Illud quoq; in prædictis locis est inductum, quod, qui arrestum Impe- travit in bonis debitoris, etiam sine reali Immissione, ab hora, qua arrestum petitum est, jus tacitæ hypothecæ habeat & potior sit eo, qui postea vel hypotheca judiciali est præmunitus vel pariter ar- restum imposuit Carp. p. 1. C. 28. d. no. seqq. Hahn. ad Wes N. 9. de privil. Cred. Berl. p. 1. C. 69. n. 3. jur. Prut. L. 1. T. 49. §. 12. Etiam in foro polonico arresta recepta esse contra jus Civile arg. l. f. C. de Execut. Rei jud. §. 1. un. C. de probib. seqvest. tradit Lipsk. C. 1. O. 8. Qui vero in C. 1. O. 40. n. 14. Arrestantibus nondum in possessionem missis, nullam hypothecam eo jure competere vult, sed post Creditores privilegium personale habentes demum vocat. Cui ad stipulatur jus Lubicense. Mev. ad L. 3. T. 1. A. 12. n. 74. Spe- ciale & hoc, forum Saxonicum fovet, quod piis locis, licet nul- la, de hypotheca, Cautio interposita sit, tacita tamen ratione pecuniæ mutuo datæ attribuat. Richter. de privileg. Credit. c. 4. sect. 1. n. 117. Quo privilegio etiam usuræ gaudent. Conf. Decis. saxon. 8. ibiq; Philipp. Obj. 8. Cum alioquin praxis Saxonica in Concursu Creditorum non ante, usuras adjudicari permittat, quam & Chi-

B 2

rogra

rographariis fors sit exsoluta. Carpz. p. 1. C. 28. D. 161. Quam praxin
posteriorem etiam amplectitur jurisprudentia Lubecensis, ex-
cepta unius anni usura, quæ eodem, quo fors, privilegio gaudet,
Mev. ad jus Lub. L. 3. T. 1. A. 12 n. 79. Majori adhuc observatione
dignum, quod sumtus in debitoris sepulturam facti (qui & vestes
lugubres atq; convivium, in casu, quo dignitas sepulti id suadet,
nunquam verò uxoris liberorumq; funus, in Saxonia complectun-
tur) etiam hypothecariis privilegiatis præferantur Laut. de Privileg.
Credic. ibiq; alleg. Carp. p. 1. C. 28. d. 40. Exceptis tamen famulis,
quibus tempore mortis in convictu debitoris deprehensis, ratione
mercedis prior ad huc locus in foro Saxonico assignatur. Carp. p. 1.
C. 28. D. 39. Conf. Laut. d. l.

XXI. Quamvis hodie quodvis pactum deliberatò initum validū
declaretur, pactum tamen commissoriū in pignoribus, æq; ac jure
Civili l. fin. C. de pact. pign. non valere, nec statuto aut Consuetudine
quadā facile approbari posse, recte docent Laut. ad tit. ff. de pign. act.
p. m. 181 ibiq; allegati Dd. Ordin. Pol. Rost. tit. von Pfanden. Licet etiam
ex intervallo sit additū. Affell. D. 5. de Contr. act. ib. 37. Permissum tamen
est pacisci, ut pecuniā ad diem non solutā, res oppignorata justo
pretio emta esse debeat l. 16. §. f. ff. de pign. jur. Prut. d. l. A. 4. §. 2. & 6.
Excel. D. Stryk. de Caut. Contr. S. 2. c. 4. §. 38. Ordin. Polit. Rostoch. d. l.

XXII. In distrahendo pignore attendendum, An pactum de pi-
gnore alienando adjectum sit, quo casu pacto standum l. f. §. 1. C.
de jur. Dom. impetr. An pactum sit de non distrahendo, quo non
obstante, pignus tamen distrahere licet, modo tres præmittantur
denunciationses. l. 4. ff. de pign. act. per intervalla iudicis arbitrio re-
linquenda, biennium tamen expectandum non est. Laut. ad tit.
ff. de Distr. pign. p. m. 319. An nullum pactum appositum, quo casu
una denunciatio sufficit & ab ea biennium expectare, necesse est.
l. f. §. 1. C. de jur. Dom. impetr. Hodie autem cum plerumq; pignora ju-
diciali vendantur autoritate, biennii nulla habetur ratio. Carpz.
p. 1. C. 28. D. 136. jur. Prut. L. 4. T. 5. A. 9. §. 1. 2. & 3. jur. Lubec. L. 3. T.
4. A. 2. ibiq; Mov. p. 71. Subhastationis etiam forma, quæ ad di-
stractionem pignoris desideratur, in unoquoq; ferme loco spe-
cialis est recepta, de qua in jure Pruten. est L. 1. T. 48. in jure Culm.
L. 2. T. 23. c. 4. & 5. De jure Saxon. & Polon. legatur Lipsk. C. 2. O.
33. n. 7. de ita dicto Rostoch. & est. §. 10. ad A. 3. T. 4. L. 3. jur. Lubec.

XXIII. Actio pignoratitia, quæ Polonis actio exemptionis bono-
rum

rum vocatur. Dresn. L. 4. T. 10. pr. descendit ex Contractu pignoris §. 4. J. Quib. m. re cont. obl. proinde tantum contra Creditorem, non autem contra possessorem tertium aut Creditorem Creditorem, cui ille rem sibi oppignoratam iterum pignori dedit, institui potest. arg. l. 27. ff. de pign. act. Jus tamen Canonicum, soluto debito, actionem debitori, quo faciliori negotio rem suam recipiat, contra tertium ad repetendum pignus concedit. c. cum contra X. de pign. Quod & praxis approbat. Mev. p. 5. Dec. 343. n. 9. Unde hodie actio hæc nomine Condictiois ex illo Capitulo venit. Vid. Hahn. ad Wes. N. 7. De pign. act. Jure tamen Culmensi regulariter tantum contra primum Creditorem datur hæc actio, at si ille demortuus aut fugitivus, ad tertium demum possessorem actio illa extendi potest. L. 4. r. 4. c. 7.

XXIV. Etiam si hodie æq; valeat, quod pacto, quàm quod stipulatione promittitur. Carpz. p. 2. C. 19. D. 17. & stipulatio non amplius à pacto distinctum constituat contractum, solennia enim interrogationis & responsionis hodie non attenduntur. Mev. p. 2. D. 231. n. 10 Philip. in Usu pract. J. L. 3. Eccl. 45. n. 5. Istius tamen Cognitionis utilitas non ob id minor est quàm olim fuit, cum quæ de stipulationibus in jure Romano prodita sunt, ad pacta etiam referri & negotiis quotidie incidentibus applicari, usus doceat, imo jure Prutenico adhucdum necessaria est stipulatio, quâ alter pro altero fidejubendo se obligat L. 4. T. 12. A. 3. §. 1. fin., A quo, quamvis idem jure Communi obtineat. §. fin. J. de fidejuss. l. 12. C. eod., recedunt tamen mores quamplurimorum locorum, quibus sufficit sola consensus declaratio quocunque modo expressa, inde etiam absentes mediante Epistola vel nuncio, fidejubendo se firmiter stringunt. Besold. Thesaur. pract. voc. Vürger. Carpz. p. 2. C. 19. d. 17. In foro autem Polonico fidejussiones verbotenus factæ, pro contractibus quibusvis, si non intra annum & sex septimanas ab ipsis fidejussoribus ad acta Terrestria, Castrensia aut Regalia referantur, nullum robur habent. Sigism. 1. in Conv. Cracov. Anno 1540. Herburt. Statut. sub nomine, fidejussor. Dresn. L. 4. T. 14.

XXV. Licet stipulationis forma non adeo strictè in foro observetur, usitata tamen Correalis obligationis verba, Sämptlich und sonderlich. it: daß alle vor einem und einer vor allen verhoffter seyn soll/ mores nostri receperunt. Carpz. p. 2. C. 17. d. 9. Jur. Prut. L. 4. T. 12. A. 2. §. 1. Utrum autem omnes Correi Principales, tam qui

De VERBORUM OBLIGATIONIBUS.

(1) De Stipulatione.

B 3

simpli-

simpliciter, quam qui simul mutuâ vice se obligaverunt, beneficio divisionis in Nov. 99. c. 1. expresso gaudeant, valde controversatur. Prioribus istud beneficium non competere, ex veritate Theoretica verius censeo cum Harpr. *ad §. 1. de Duob. Reis.* quamvis praxis affirmativæ sententiæ magis adsistat. Carpz. p. 2. C. 17. D. 13. Noli autem hanc praxim ubicunque extendere ad fidejussores Correos, qui pro debitore principali intercesserunt, de qua legatur Concl. 28. Hoc addendum, quod etiam in foro Correo, qui solidum jam solvit, utilem negotiorum gestorum actionem, licet jus Civile omne deneget auxilium, ad repetendam partem, contra correum instituere permittatur Lindem. *ad §. 2. J. de duob. Reis. l. b. 5.* Carpz. d. l. D. 14. Jur. Polon. Quando duo promiserunt & se inscripserunt, uno pro altero fidejubente, quilibet tam pro parte, quam pro toto tenetur: Verum dum unus totum solvit, & se & socium liberat: At cum sic scribitur, manu conjuncta & indivisa, etiamsi sit additum in solidum, tamen non obligantur, nisi tantum quilibet pro suo interesse, Zawac. *in process. jud. Reg. t. 1.*

XXVI. Quamvis negotia prætoria à judicialibus hodie non amplius distinguantur, cum idem hodie prætor sit ac judex, ipsæ tamen cautiones, quas prætor olim ex justa causa exigebat, hodiè sublata non sint, imò Cautio Rem pupilli salvam fore, *de qua in §. 4. J. de Divis. stipul.* extensa est ad Tutores Testamentarios per Ordinat. Polit. *de Anno 1577. tit. Von den Pupillen und Minderjährigen. 32. §. 3.* Quod aliter se habet de jure Civili, *pr. J. de satisdat. Tut.* Jure tamen Saxonico illa restricta est in eo, quod tutores naturales, nec satisfacere, nec rationes reddere teneantur. *L. 1. A. 23. Lipsk. C. 1. O. 59. n. 5.* Ita & Cautio Rem Ratam haberi, *de qua in §. ult. J. de de Divis. stip.* hodie necessaria est, quando Procurator sufficienti mandato non est instructus. *Vin. ad d. §. ult.*

(2.) De Fidejussione. XXVII. Fidejussio, jure Civili, non nisi beneficio stipulationis expediri potest, hinc quando in Instrumento scriptum extat, aliquem fidejussisse, id per stipulationem factum esse præsumitur. *§. ult. J. de fidejuss. l. 30. ff. De V. O.* At cum hodie fidejussiones nudo pacto, excepto jure Polonico *de quo in Concl. 24.*, etiam inter absentes, peractæ valeant, nec solennitatem stipulationis, nec præsentiam præsumi necesse est. Brun. *Exerc. 19. T. 21. d. §. ult.* Ita ergo legitimè inita fidejussio, fidejussoris heredes simul stringit, licet

cet illorum in obligatione nulla sit facta mentio l. 13. C. de Contr. stipul. Carpz. p. 2. C. 20. D. 1. Jur. Culm. L. 4. T. 11. c. 4. Jur. Prut. L. 4. T. 13. A. 1. §. 1. & A. 2. §. 10. De foro Polonico idem tradit Lipsk. C. 1. O. 17. n. 7. Speciale est in Megapoli, quod expressa heredum mentio requiratur. Landt. Reversal. Art. 25. Cujus tamen necessitatem in patria cessare, tradit ita dictum jus Civicum §. 9. ad A. 1. T. 5. L. 3. jur. Lub.

XXVIII. Tria illa beneficia, Ordinis s. Excussionis, divisionis, & cedendarum actionum Nov. 4. c. 1. §. 4. J. de fideiuss. l. 1. C. eod. hodie pariter locum habere, satis constat. Jur. Prut. d. l. A. 2. §. 3. Jur. Culm. L. 4. T. 11. c. 3. Idem de beneficio excussionis in foro Polonico tradit in specie Lipsk. C. 1. O. 16. n. 17. Nisi specialiter illis sit renunciatum. arg. l. 3. C. h. t. Si vero uni duntaxat in specie renunciatum, & generalis clausula renunciatoria postea sit subjecta, perinde est, ac si omnibus beneficiis, singulariter renunciatum foret. Lind. Exerc. Jus. ad b. t. 1. b. 15. jur. Prut. d. §. 3. Singulare itaq; est in Megapoli, quod licet beneficiis prædictis etiam distinctim se abdicaverint fidejussores, creditor nihilominus minus tutus sit, nisi & renuncient des Landes Hoffgerichts auch Mecklenburg Gebrauch: & Rev. A. 26. Cæterum beneficium Ordinis & in eo casu cessare verius puto, quando fidejussor se ut Principalem obligavit als ein Haupt- und Selbst-Schuldener. Gail. 2. O. 28. Hahn. ad Wes. N. 6. Qvi variis id confirmat præjudiciis. Hering. tract. de fidejuss. c. 70. Jur. Prut. L. 4. T. 13. A. 2. §. 2. jur. Culm. L. 4. T. 11. c. 3. Disl. Bacch. ad Tr. V. 2. d. 28. 1. b. 5. lit. E arg. l. 3. C. b. Excell. D. Stryk. De Cau. Contr. S. 2. c. 6. §. 22. & Carpz. p. 2. C. 18. D. 2. Quorum Opinio de jure Saxonico vera est Nov. Elect. Aug. p. 2. C. 18. Imò in patria huic beneficio nullū relictum esse usum, & Civem fidejubentē indistinctè ante Principalem debitorem conveniri posse, docet Dn. Camerarii J. U. D. manuscriptum jus Civicū Rost. §. 9. ad A. 1. T. 5. L. 3. Jur. Lub. quod tn. usu non confirmatur. Alteri beneficio dicitur renunciatum jure Lub. L. 3. T. 5. A. 2. Jure Prut. d. l. §. 4. & Jure Culm. L. 4. T. 11. c. 3. quando unus pro omnibus fidejubet, etiam per hanc clausulam obligationis, wosern einer unter uns gemahnet wurde! so sollen und wollen wir alle gemahnet seyn / und keiner mit seinem Qvota, sondern ein jeder auff die ganze Summa haften. Mey. ad jus Lubec. d. l. n. 12. & 13. seqq. Jur. Culm. d. l. De praxi tamen communi Correis fidejussoribus beneficium divisionis competere, non saltem in casu, quo fidejussores mox ab initio simul cum principali in Instrumento se obligant; Sect. 2. c. 5. §. 15. sed & quando

quando ex postfacto accedunt cum formula correalis obligatio-
nis, Magn. D. Stryk. *d. S. 2. c. 6. §. 25.* tradit, quam verò praxin, ex ibidè
allegata *l. 3. C. b. t.* firmiter probari non posse, ope prædictorum
Statutorum verius credo. Tertium privilegium locum habet,
quando fidejussor solvens solidum vel, ante vel post solutionem,
(licet multi, Stryk. *d. l. §. 28. ibiq; alleg. Bacchv. §.* in diversam abeant
sententiam) sibi actiones cedi petit. *l. II. C. b. t. l. 36. ff. eod. Schn.*
D. 23. ff. §. 13. Qvod etiam in praxi observari docent Carpz. *p. 2.*
C. 17. D. 16. Groënw. de LL. abrog. ad d. l. II. C., absq; ejusmodi
verò cessione nec hodie adversus Confidejussores regressus
datur *d. l. II. C. b. Jur. Culm. L. 4. T. II. c. 3.* Quæ cessio securius
& rectius fit mediante instrumento cessionis, non sola tradi-
tione chyrographi. *Lind. Ex. Just. t. b. 12. b. t. Stryk. de Caut. Contr.*
S. 4. c. 2. §. 18. Recedit tamen ab eo jus Lubecense, qvod sim-
pliciter absq; cessione actionum permittit regressum contra
Confidejssores, ita ut condictione ex Lege vel Statuo experiri
liceat. *L. 3. T. 5. A. 2. ibiq; Mev.*

XXIX. Fidejussio in summam principali majorem legiti-
mè fieri nequit. *§. 5. 7. De fidejuss. Jur. Prut. d. A. 1. §. 4.* facta tamen
ad concurrentem stringit quantitatem, tam de Jure Civili *l. 1. §.*
4. ff. de V. O. l. 33. ff. Mand. Diff. Bacch. V. 2. d. 28. th. 4. lit. B. quam
moderno, quin si de donandi animo haud obscure constet, ad to-
tam summam dari contra promittentem actionem, propter vim
pacti, recte monet Groënweg. *de LL. abr. ad l. 8. ff. de fidejuss.* Præ-
dicta procedunt, qualiscunque sit præcedens obligatio, sive natu-
ralis tantum, sive Civilis *§. 1. 7. de fidejuss. Jur. Prut. d. Arr. 1. §. 1.* ex-
cepta obligatione naturali à jure Civili reprobata, cui fidejussor
accedere nequit *l. 6. ff. de V. O. l. 7. de fideiuss. Junct. l. 4. 1. ff. De Cond.*
indebit: sed illud, qvod promisit, donasse censetur. *l. 25. ff. de Fi-*
deuss. Porro nec sub pacto obstagii sum Einlager oder Einreitung
aliquis se obligare potest, per Recept. Imper. *de Anno 1577. tit. 17. §.*
Wie wohl auch: Ex statutis tamen quorundam locorum adhuc
tali pacto vis est relicta, referente Schnob. *D. 23. ff. eb. 9. & in spe-*
cie de Hofstaria id testatur Befold. ebef. pract. voc. Leistung. Latius
de hoc legi meretur Magn. D. Stryk. *de Caut. Contr. S. 2. c. 1. §. 37. seqq.*

XXX. Obligationi ex delicto nascenti accedere fidejussor
potest, quando ad pœnam pecuniariam agitur. *l. 8. §. 1. l. 70. §. 1.*
ff. de fideiuss. Quando autem pœna Corpori infligenda est, fi-
dejus-

de jussoria cautio, nec à parte Accusatoris, nec à parte Accusati locum habet, *arg. l. 22. C. De pœn.* Si tamen Crimen non sit factis notorium & persona honesta, fidejussor de se in judicio sistendo accipi potest. *l. 1. 2. & 3. ff. De Custod. Reor. l. 6. §. 3. C. De Appell. Carpz. prax. Crim. p. 3. quæst. III. n. 43 & quæst. II. n. 51.* Imò hodiè pro Accusatore indistinctè, cùm inscriptionis nullus restet usus, & accusatoris petulantia, extraordinariâ duntaxat coërceatur pœnâ, præstita tamen cautione, per C.C. C. Art. 12. admittitur fidejussor. Simili prorsus modo jure Civili in securitatem restituenda dotis, à marito fidejussor exigi nequit *v. t. C. Ne Fidejuss. dot.* sponte tamen à marito fidejussorem oblatum acceptari ab uxore posse, non saltem hodie, *Carpz. p. 2. C. 42. D. 17.* Sed & jure Romano obtinere, verius judico cum Ungep. *Exer. Just. II. quæst. 7.* contra Brun. *Exerc. 19. ad §. 1. h. t.* Marito autem, propter dotem à patre uxoris promissam dandam, fidejussorem petere etiam jure Justiniano integrum esse *Dd. comunitè docent ad l. 1. C. Ne fidejuss. dot. add. l. 5. §. 6. & l. 55. ff. De jur. dot.* Etiam vice versa moribus nostris in securitatem dotis jam datæ, maritum ad fidejussorem dandum, remoto titulo *Cod. Ne Fidejuss. dot. dent.* parentibus interpellandi facultatem concedi, testis est *Mev. p. 2. Dec. 367. vid. Magn. D. Stryk. §. 2. c. 6. §. 14.*

XXXI. Si ex alterius promissione sperans, mutuum pecuniâ DE
sibi numeratum iri, in chirographo quodâ se illam accepisse confi- CONTRA
teatur, cùm tamen non acceperit, huic, Exceptione non numeratæ pecu- CTU CHI-
niæ adverso literariâ illam obligationem, intra biennium objicien- RO GRA-
dâ, est prospectum, ita ut & onus probandi numerationem in CRE- PHARIO.
ditorem transferatur. *l. 3. §. 14. C. de Non num. pecun.* Quod posterius etiam hodie in foro Polonico, Saxonico & Prutenico observatur. *Lipsk C. 1. O. 29. n. 8. Carp. p. 1. C. 32. D. 65. jur. Prut. L. 1. T. 25. A. 7. §. 2.* Non tamen ubiq; id obtinere, testes sunt *Vin in Com. 7. ad b. t. in fin.* ibiq; alleg. *Perez. in C. b. t. Grœnweg. eod. tit. n. 5.* Procedunt vero prædicta etiam inter Mercatores. *arg. l. 8. ff. de publ. in rem. act.* *Stracha de Mercat. tit. Quomodo in caus. merc. proced. §. de Exception. n. 9.* *Schultz. in Synop. Inst. ad tit. de Lit. Obl. in fin.* (*Diff. Berlich. p. 2. D. 294.* *Carp. p. 1. C. 32. D. 69. §. 70.* Unde de praxi dubitari potest) Licet exceptioni huic renunciatum sit, nam nec generaliter nec specialiter factam renunciationem quicquam operari, non saltem de usu fori. *jur. Prut. d. l. de Renunt. hujus excepti. §. 2. Mag. D. Stryk. d. l. c.*

7. §. 8. Sed & jure Romano verius censeo. Affel. *D. 13. de Contr. t. b. 19.* Probata jam numeratione, debitor convictus propter inficiationem vel scripturæ vel numerationis, in duplum condemnandus est. *Aurb. Contra. C. b. 1. jur. Prut. d. A. 7. §. 2.* Quæ tamen pœna dupli non ubiq; observatur, substitutâ arbitrariâ. *Vinn. & Perez. d. 1. Gröenw. ad. d. Aurb. Contra.* In eo etiam recedit usus fori, quod hodie non præcisè requiratur, querelam non numeratæ pecuniæ in scriptis fieri, cum tamen in causâ dotis id exigat jus Romanum, *per Aurb. hanc autem C. de R. C. ibiq; Gröenw. Laut. ad tit. ff. de R. C. p. m. 132.* Convenire verò praxin cum Theoria in eo, quòd exceptio non numeratæ pecuniæ, seu doli, etiâ post biennium competat debitori, qui numerationem non esse factam probare paratus est, licet multi negent, arg. tamen *l. 3. C. h. t. junct. l. 5. §. ff. de Except. dol.* recte defendunt *Laut. ad tit. ff. de R. C. p. m. 133. in fin. ibiq; alleg. Bacch. jur. Prut. L. 3. T. 4. A. 3. §. 3. junct. L. 1. T. 25. A. 7. §. 3. Carpz. P. 1. C. 32. D. 66. n. 15.*

DE
 CONSENSUALIBUS. XXXII. Jure Communi statim perfecta est emtio & venditio, simulatq; Contrahentes de re & pretio inter se convenerint, nec interest, mobiles res sint, an immobiles. *princ. f. de Em. & Vend.*
 (1) jure verò Saxonico *L. 1. A. 51. Carp. P. 2. C. 27. D. 1. n. 3. & P. 2. C. 39. D. 35.* jure Polonico. *juxta Const. Sigism. I. in Conv. Crac. Anno 1523. Stat. Herb. voc. inscriptio. Dresn. L. 3. T. 5. fin.* Jure Culmensi *L. 4. T. 5. c. 7.* jure Lubecensi *L. 3. T. 6. A. 1.* jure Prutenico *L. 4. T. 6. A. 7. §. 1.* Ad emtionē rerum immobilium judicialis insuper requiritur insinuatio. In patria, wann solcher Kauff vor dem öffentlichen Rahr geschehen/ wird von denen Herren Commissariis solches zur Stadt-Duch gebracht. *Rostock. S. R. §. 11. ad A. 1. T. 6. L. 3. jur. Lubec.* Effectus hujus potissimum in eo conspicitur, quod cum Dominium rerum immobilium ante insinuationem non transferatur, *Carpz. d. 1.* res venditæ, excitato à Venditore concursu, tanquam in Dominio venditoris adhuc existentes, rectè dicantur pertinere ad concursum, adeoq; à Creditoribus Venditoris, in solum accipi ac peti possunt. Plures habet *Mev. ad jus Lubec. d. 1. n. 8.* Similiter ad Venditionem rei feudalis, præter consensum contrahentium, jure feudali communi, requiritur Consensus Domini & Agnatorum *2. f. 55. pr. 2. f. 39. 2. f. 26. §. 5. v. Titius.* Idem desiderari in Curia Polonica, testis est *Lipsk. C. 1. O. 73. n. 17. & 18.* sufficit tamen jurè Prutenico solus Domini consensus *L. 7. T. 3. §. 2.*

XXXIII. Retractus Consanguinitatis s. Gentilitius jure Romano

mano quidem sublatus l. 14. C. de Contr. emt. jure tamen Prutenico L. 4. T. 7. A. 1. §. 2. jure Lubec. L. 3. T. 7. A. 1. Ita dicto Jur. Civ. Rostoch. §. 12. ad A. 1. T. 7. l. 3. jur. Lub. Jure Culmensi l. 4. T. 6. c. 1. Imò generali Consuetudine Brun. ad. d. l. 14. in vendendis rebus immobilibus non acquisitis, sed patrimonialibus, receptus & postliminio rursus introductus, anno & die præscribitur, ita in plerisq; dicasteriis judicari docet Wesf. P. 6. Conf. 253. n. 93. quod etiam de praxi Polonica tradit Lipsk. C. 1. O. 49. n. 4. & 9. Vid. tamen Mev. ad jus. Lubec. d. Art. n. 61. junct. n. 74. seqq. Multi vero Interpretes juris Saxonici præcisè anni spatium præfinitunt. Carp. P. 2. C. 32. D. 2. Hahn. ad W. N. 6. de Resc. Vend. add. Nov. Elect. Aug. P. 2. C. 32. Vid. Mev. p. 5. D. 23. Gail. 2. O. 19. Retractus Conventionalis s. pactum de Retrovendendo, de quo in l. 2. C. de pact. int. Emt. & Vend. secundum veritatem theoreticam 30. annis præscribitur l. 3. C. de Præsc. 30. vel 40. ann. Ex veritate autem practica in perpetuum durat; hinc licet is qui rem vendidit cum pacto retrovenditionis, intra 30. annos non obtulerit pretium, nec de revenditione egerit, postea tamen audiendus est. Hahn. ad W. d. N. 6. Simile de Curia Polonica exhibet Lipsk. C. 2. O. 36. n. 5. Jus Prutenicum etiam L. 4. T. 7. A. 1. §. 7. hanc corroborat praxin, factam tamen alienationem annihilari non permittit, sed actionem duntaxat ad interesse contra alienantem concedit, quod in genere probat Lipsk. C. 2. O. 31. n. 2. ibiq; alleg. Gail. add. Nov. Elect. Aug. P. 2. C. 1. & 32. Huic autem præscriptioni ut expresse renuntietur, tutius censet, Mag. D. Stryk, de Cau. Cont. S. 2. c. 8. §. 57. fin.

XXXIV. Actiones tam reales quàm personales l. fin. C. De Hered. vel act. Vend. tam ignorante & invito, quàm sciente & volente debitore l. 3. C. eod. cuilibet vendi possunt, modo non transferantur in potentiores. Rubr. Gl. 2. C. Ne lic. pot. patr. Jure autem Prutenico cessio actionum non nisi consensu judicis fieri potest L. 4. T. 6. A. 5. §. 3. Etiam per Recess. Imp. de Anno 1551. §. diesem zu beaqnen & de Anno 1577. tit. 20. §. Es soll auch ein Christ/ Judæis Venditiones actionum & cessiones sunt inhibitæ sub pœna amissionis, nec enim licitum est Christiano, actionem contra alium Christianum habenti, vendere judæo, sicut nec judæus actionem Christiano contra judæum cedere potest. Imo jure Culmensi omnis mercatura judæis est inhibita. L. 4. T. 5. c. 2. fin. Quod autem aliter se habet in foro Polonico, de quo latè Lipsk. C. 1.

C 2

O, 100,

O. 100. & Satut. Herburt. voc. *Judai*. De prædicta Cessione solennis extat dispositio Legis Anastasianæ in l. 22. C. 23. C. Mand. quâ pro actione vendita vel cessa, nihil amplius quis consequi potest, quam ipse dedit: Contra quam legem cessio nominis si facta sit, residuum an Cedenti, an Fisco, an Debitori cesso adjudicandum sit, variant Dd. Struv. *ib. 8. de Her. vel auct. vend.* Brun. *ad d. l. 23. C. Mag.* D. Stryk. *de Caut. Contr. S. 4. c. 2. §. 12.* Debitori cesso id applicandum esse volunt. A quibus verò recedit Mev. *p. 3. D. 1.* qui fisco residuum assignandum docet. His accedit Richt. *p. 1. D. 36.* Qui & fisco & debitori istud annumerat: Regulariter Cedenti s. Venditori relinquendum esse suadet Carp. *P. 2. C. 30. D. 37.* Qui verò in *L. 5. Resp. 33.* fisco illud adjudicat. Rectius ita distinguitur: si Venditor à Cessionario inductus, bona fide actionem cesserit, tum ille actionem suam ad residuum salvam retinet. *arg. l. 9. ff. qua in fraud. Cred. Gl. 41. ff. de pæn. Berl. p. 1. D. 35. n. 3.* Si verò inter Venditorem & emptorem collusio quædam intervenerit in fraudem legis, tum superfluo merito jure privantur. *l. 23. §. 1. C. Mand. & debitori cedit. arg. l. 1. C. 2. C. Nelic. pot. arg. l. 12. §. 2. ff. Quod met. caus. Gl. 7. C. unde Vi. junct. l. 10. ff. de jur. fisc.* In provinciis Electoratus Saxonici & hoc speciale de cessione nominis legitur, quod illa valeat pro minori pretio, modò dimidium non excedat & cessio fiat judicialiter, alioqui debitum ad fiscum devolvitur. *Carp. L. 5. Resp. 33. n. 37. seqq. junct. Resp. 34. n. 16.*

XXXV. Jure Romano Exercitium Mercaturæ cuicunque liberum est, & ad sollicitudinem Magistratus pertinet, cavere ne aliquis licita negotiatione prohibeatur. *l. 6. §. 4. ff. de offic. præsid.* (exceptis Nobilibus *l. 3. C. de Commerc.* quod verò Lipsk. *C. I. O. 74. n. 7.* recte restringit ad tenuem & quæstuosam mercaturam, quicquid in Polonia id observari docet. *d. l. n. 8.*) Nec tantum Civibus Romanis inter se, sed etiam cum Barbaris & vice versa negotiationem exercere licet, modò his pretium non in auro solvatur *l. 2. C. de Commerc.* Nomothesiâ verò Lubecensi *L. 3. T. 6. A. 7.* in Pomerania, Megapoli & aliis quamplurimis locis, libertas Commercandi ita restricta, ut exteris quidem emere & vendere permittatur, sed non nisi à Civibus & Civi: idem tradit jus Culm. *L. 4. T. 1. c. 2.* Quod extendit Ordinatio Politica Rostochiensis, quæ & ante portam emere prohibet, & ut mercium translationem ad forum consuetum emens expectet, severe injungit: *sic. Don Dorkauffern. Simi.*

Similiter de Pomerania & Megapoli, pro utilitate Civium cautum legitur, ne in pagis & ruri Cerevisia coquatur & vendatur, unde Nobilibus aliisq; ruri habitantibus facultas coquendi & vendendi cerevisiam, aliaq; mercimonia exercendi minime competit, nisi privilegio vel præscriptione jus hoc acquisiverint; Qvale privilegium coquendi cerevisiam ruri habitantes Poloni obtinuerunt ab Alberto *in Conv. Petric. Anno 1436. Stat. Herb. voc. Cerevisia.* Ad proprios tamen usus cerevisiam coquere nemo prohiberi potest, hinc in jure Lubec. *d. l. A. 12.* permittitur cuilibet civi ac in colæ, ad proprios domesticosq; usus vinum aliunde coemere, inq; suis custodire cellis, modo gabella pro his dari solita solvatur: imo jure Communi ejusmodi vestigalia s. onera plane non incumbunt iis rebus, quæ proprii usus gratia adferuntur. *l. 5. C. de Vestigal. l. 4. §. 1. de public. Statuto tamen & Consuetudine, tale quid juri Romano contrarium, introduci posse, omni caret dubio, Mev. P. 7. Dec. 120. § ad d. A. 12. n. 8.*

XXXVI. Præsides, propter metum concussionis, jure justiniano prohibentur mobilia & immobilia ad victum & amictum non necessaria, à provincialibus emere *l. 62. pr. De Contr. emt. l. 46. §. 2. ff. De jur. Fisc.* Hodie verò in quamplurimis locis id non observatur. Groenw. *ad l. un. C. de Contr. jud. Laut. b. t. p. m. 233.* ibiq; alleg: Huic tamen juris Civilis dispositioni similem moribus inductam prohibitionem DD. allegant in judice, cujus autoritate bona subhastantur, ne ipse inter Licitatores nomen profiteatur. Qvod verò in casu, ubi Adseffores adsunt, qvi judicis licitantis partes supplere possunt, vix obtinebit, exemplo Contutorum. *l. 24. ff. De testam. tut. l. 1. C. de in lit. dand. tut.*

XXXVII. Venditor perfecto Contractu emtionis, non liberatur invito emtore, licet etiam duplicatas arrhas restituere velit. *arg. l. 3. § 6. C. De Resc. Vend. l. 2. C. Quan. lit. ab emt. rec. idem de praxi moderna tradunt Vinn. in Comm. 7. ad prin. de Emt. § V. n. 13.* ibiq; alleg. Freqventantur tamen hodie arrhæ in casum poenitentia, germ. Neukauff/ Brun. *quæst. 19. ff. b. t.* (à quibus valde differt arrha, quæ Germanis dicitur *Ein Outes-Pfenning oder Handgiff* de qua in jure Lubec. *L. 3. T. 6. A. 6.*) eo fine datæ, ut si alterutrum eorum Contractus poenituerit, arrhâ amissâ liberè discedere liceat. *Mev. ad jus Lubec. L. 3. T. 6. A. 18. n. 16. Hahn. ad W. N. 3. de Arr. emt. de Jur. Prut. leg. L. 4. T. 6. A. 7. §. 3.*

C 2

XXXVIII

XXXVIII. Quando res Vitiosa vendita est, jus commune Edicto Aedilitio consulit emtoribus, ita si venditor sciens rei qualitatem, vitium non pronuntiaverit, non saltem pretium reddere, sed & omne interesse præstare debeat, si verò ignorans venderit, solum pretium restituat, aut id tantum, quanti minoris emtor fuisset emturus, si scivisset *l. 13. ff. de Aed. emt.* Aliud verò obtinet, quando emtores vitium sciverunt, aut ex inspectione facile scire potuerunt, tunc enim illis non succurritur. *l. 14. §. fin. l. 55. ff. de Aed. edict.* licet venditor sciverit & emtorem non admonuerit. *l. 43. pr. §. 1. ff. de Cont. Emt. Carp. p. 2. C. 34. d. 16.* Hinc tenetur Venditor, jure Romano, omnia equi Venditi vitia interna præstare. *Carp. p. 2. C. 34. D. 17.* Idem in jure Prutenico cavetur *L. 4. T. 6. A. 17. §. 1. 3. §. 4.* à quo recedit jus Lubecense, quod Venditorem scissuras & rupturas panni ignorantem excusat, si jurare poterit, se ea vitia ignorasse *L. 3. T. 6. A. 11.* Si verò sciverit Venditor, præter restitutionem pretii ac præstationem interesse, multam etiam arbitrariam in publicum solvendam illi irrogat *d. l. A. 14.* Porro in eo recedit, *d. l. A. 17.* quod æq; ac jure Saxonico *Carp. d. l. D. 17.* in Vendito equo, non nisi tria Vitia præstanda sint: Quando autem statuta hac dere nihil disponunt, propter omne vitium internum, æq; ac in aliis observatur animalibus, redhibere licet, quod posterius confirmat jus Culmense *L. 4. T. 5. c. 9.* Ita etiam in pretio ultra dimidium læso, hodie competit remedium *l. 2. C. de Resc. Vend.* quod beneficium ad locationem, permutationem & similes contractus, præsertim bonæ fidei rectè extenditur. *l. 3. C. Comm. usuriusq; jud.* Imò de Veritate practica etiam ad Contractus stricti juris. *Laut. ad tit. ff. de Resc. Vend. p. m. 269.* Lipsk. *C. 1. O. 48. n. 11.* Non tamen ad transactionem *l. 78. §. fin. ff. ad. SCt. Trebell.* Lipsk. *d. l. n. 12.* Quod & in Camera Imperiali observatur. *Gail 2. O. 70.* jure tamen Saxonico & Pruten. etiam in transactione locum habet, nisi super læsione transactum sit. *Nov. Elect. Aug. P. 2. C. 34. ibiq; Møller. Jur. Prut. L. 4. T. 6. A. 15. §. 9.*

XXXIX. Jure Justiniano illi, qui nocivum animal, in eo loco ubi iter publicum habuit, ob occisum hominem poena 200. solidorum dictatur. *l. 40. seqq. ff. de Aedilit. Ed.* Hodie autem poena illa est arbitraria: Jure Communi pars ædium, ad quam horti, aræ, granaria & alia referuntur ædificia, vendi potest *l. 6. §. 2. de Aed. Emt.* Aliud vero in jure Prutenico legitur. *L. 4. T. 6. A. 4. §. 1.* Jus Civile die

439

die nocteq; mercaturam exercere permittit. Magn. D. Stryk. *de Caut. Contr. Sect. 1. c. 4. §. 14.* Jus autem Culmense Venditionem rerum Immobilium Vespertino tempore factam nullam declarat, nisi matutino tempore ratihabeatur. *L. 4. T. 5. c. 14.* Jure Romano determinatio pretii in arbitrium tertii incerti conferri nequit, inde emtio nulla dicitur *in l. fin. C. h. t.* Aliud tamen consuetudine observari docent Vinn. *in Comm. ad §. 1. f. b. t.* & Frantzk. *ad ff. eod.* Imperator, res quæ sperantur, in contractum deduci permittit *l. 8. ff. b.* Hodie verò fructus immaturos & futuros emere prohibetur, nisi pretium reducat ad valorem frumenti, quanti illud erit tempore contractus vel quatuordecē diebus post messem. Pol. *de Anno 1577. tit. 19.* Ita etiã res religiosæ sunt extra commercium *§. 7. de R. d.* Hodie v. sepulchra, seu jus inferendi mortuū in sepulchrū, vendi posse constat. Frantz. *b. t. n. 142.*

XL. Licet traditio Rei Venditæ, non statim Contractum subsequatur, periculum rei nihilominus, modò consensus sit interpositus, ad emtorem transit. *§. 3. f. b. t. l. fin. C. de Peric. & Comm. R. V. l. 5. §. 2. ff. de Resc. Vend.* Jur. Culm. *L. 4. T. 5. c. 8.* Lipsk. *C. 1. O. 47. n. 10.* Quod & præjudicio confirmat Hahn. *ad W. N. 1. de Per. & C. R. V.* Nisi vendatur res fungibilis ad certum pondus, numerum & mensuram *l. 35. §. 5. ff. b. t.*, qvo casu postquã liquidum degustatum saltē, nondum v. ad mensum est, periculū qualitatis, non verò ipsius rei ad emtorē transit *l. 1. ff. de P. & C. R. V. l. 4. §. 1. ff. eod.* Quin licet etiam res tradita sit ex hoc contractu, dominium tñ. non transit, antequam pretiū solutum. *§. 41. 7. De R. D.* fide verò habita in emtorem omnino transfertur, adeoq; utile est, dominium hoc casu sibi præservare, cum ita in concursu Creditorum rem vindicare & omnibus venditor præferri possit *l. 5. §. 18. ff. de Tribut. act.* Gail. 2. O. 15. Carpz. *p. 1. C. 28 D. 21.* ut tamen simileò tutiùs periculo Rei eximatur, Consultit sibi hac adhibita cautela *Et wolle biß zur gänglicher Abtragung der Kauff-Geider daß Dominium an den verkaufften Hause reserviret habe; jedoch sine periculo.* Stryk. *de Caut. Contr. Sect. 2. c. 8. §. 23. & 25.*

XLI. Si Venditor Dominus rei forte non fuerit, de Evictione emtori regulariter obligatus est, licet in specie de ea nihil sit cautum *l. 6. C. de Evict. l. ult. C. De Comm. Rer. alien.* Jur. Prut. *L. 4. T. 6. A. 18. §. 1.* Jur. Culm. *L. 4. T. 5. c. 12.* Idem de Praxi Polonica testatur Lipsk. *C. 1. O. 51. n. 1.* Qui tamen moribus obtinuisse, ut majoris certitudinis gratia, expressè de evictione agatur, *in n. 3. d. l.* monet.

Qvam

Quam verò cautulam abundantem nominat Magn. D. Stryk. *De Caut. Cont. S. 2. c. 8. §. 39.* Illud speciale de Jure Lubecensi, quod à die factæ cessionis, intra annum & diem saltem ad evictionem Venditor adstrictus sit *L. 3. T. 6. A. 1. 2. §. 4.* Confirmatur id ipsum ab ita dicto Jur. Civ. Rostoch. *§. n. ad d. Art. 2. Jur. Lub.* Quod ex parte cum jure Saxonico convenit, de quo eleganter differit Lipsk. *d. l. n. 13. §. 15.* Et quamvis Groënweg. *ad tit. De Evict.* asserat, stipulationes duplex à foro recessisse, fidem tamen non meretur, quia quodvis pactum deliberatò inutum, cujus beneficio duplum in casum Evictionis promittitur, hodie efficax est, imò promissionem illam simplici evictione tutiorem esse, rectè docet Magn. D. Stryk. *d. l. §. 44.*

XLII. A Theoreticis quidem prolixè disputatur, an Venditor præcisè ad tradendum compelli queat, an verò liberetur præstando interesse, prior tamen sententia, quam & ego secundum Veritatem Theoreticam veriore credò, in praxi recepta est, Hahn. *ad. W. N. 3. De Act. emt.* ubi multa allegantur præjudicia. *Carp. p. 2. C. 1. D. 15. Jur. Prut. L. 4. T. 6. A. 1. §. 6.* Ita ut traderenolenti, manu militari res sit auferenda. *l. 68. ff. de R. V.* jus vero Culmense amat contrarium & præstationem interesse sufficere disponit. *L. 4. T. 5. c. 9.* Idem in jure Lubec. quoad res immobiles, pretio nondum tradito, cautum legitur. *L. 3. T. 6. A. 18.*

(2.) XLIII. Ad ineundam locationem semper expressus requiritur consensus. *arg. §. 1. f. b. t. ad initæ* verò renovationem, sufficit tacitus *l. 16. C. b. t. l. 13. §. fin. l. 14. ff. b. t.* Simili modo hodie datur locatio expressa & tacita. *Jur. Culm. L. 4. T. 7. c. 7. jur. Prut. L. 4. T. 8. A. 2. §. 19.* Hæc tacita reconductio in prædiis rusticis ad integrum annum, in Urbanis autem, quamdiu alter contrahentium locationi non renunciaverit, facta fuisse censetur. *l. 13. §. fin. ff. b. t.* ut tamen justo tempore alteruter renuntiet, omnino requiritur Rost. *§. N. §. 13. ad A. 2. T. 8. L. 3. jur. Lub. Affel. D. 8. de Contract. t. b. 10. Laut. ad b. t. p. m. 288. Wes. N. 8. in fin. b. t.* Vult quidem Carpz. *p. 2. C. 37. Def. 9.* Quod si in scriptis sit facta locatio, reconductioni non sit locus. *Ast. d. l. 13. conformior explicatio est Franzky ad. ff. h. t. n. 24. & ex eo Lauterb. d. p. 288.* Quod si in scriptis certum locationis tempus sit expressum, ad illud ipsum conductio renovata censeatur. Jus Pruten. indistinctè ad anni spatium reconductionem extendit. *L. 4. T. 8. A. 2. §. 19.* Etiam jus Lubecense eodem loco habet rustica & urbana prædia, juxta assertum Stypmani *in Sesquicent. Diff. jur.*

490

jur. Civ. & Lub. §. 98. arg. L. 3. T. 8. A. 2. Idem confirmat jus Culm. L. 4. T. 7. c. 7.

XLIV. Quamvis jure Culmensi L. 4. T. 7. c. 3. & jure Prutenico L. 4. T. 8. A. 2. §. 3. 4. & 5. locatione ad certum tempus factâ, Conductor aliquibus casibus ante finitum tempus à Locatore expelli queat, veluti si mercedem promissam non solvat, aut res locata indigeat refectione, vel ipse dominus rem locatam propriis usibus necessariam esse probet *l. 3. C. b. t.* jure tamen Lubecensi, non nisi unico casu, (quando nimirum conductor malè in re locata versatur, quem continet etiam *d. l. 3. C.*, quod fit in verecundè vel turpiter vivendo, aut turpes infamesq; personas hospitio excipiendo,) id permittitur, ita verò, ut non propria autoritate, nec jure Communi *arg. t. t. C. Ne quis in sua causa jud. l. 175. De R. i. l. 3. C. de pign.* quamvis multi ex *Nov. 14. §. 1.* Contrarium deducere conentur: Nec in foro *Carpz. p. 2. C. 37. d. 6. Franzk. ad b. t. n. 180. seqq.* Sed autoritate judicis expulsio fiat. *jur. Lubec. L. 3. T. 8. A. 2.* Cujus dispositionis extensionem non inconcinnam lege in ita dicto jure *Civ. Rost. §. 13. ad A. 2. T. 8. L. 3. jur. Lub.* Contra & Conductor ex justa causa ante præfinitum tempus rem deferere potest, ut si ædes conductæ ruinam minentur *l. 28. ff. de Damn. infect.* Etiam propter spectra aliamq; justam timoris causam, *Gotofr. ad l. 27. ff. b. t. jur. Prut. d. l. §. 7. & 13.* frustra itaq; docet *Gröenweg. ad d. l. 27. §. 1.* ob spectra pensionem hodie non esse remittendam.

XLV. Quando famulus vel Ancilla justam discedendi causam habet, ut si nimia sævitia Domini, aut morbo aliave justa causa impeditus vel impedita fuerit, quo minus officium suum continuo faceret, totius tamen temporis mercedem petere potest. *l. 38. ff. b. t. l. 4. §. 5. ff. de stat. lib.* Quod si verò ante constitutum tempus vita excefferit, heredes tantum pro rata servitii mercedem accipiunt. *arg. l. 16. §. fin. C. de Erog. milit. annon.* Concordat jus Saxon. *L. 1. A. 22.* *Stirbet auch der gemietete Mann/ ehe er seinen vollentkömlichen Lohn verdienet/ welches ihm verheissen war/ man ist seinen Erben nicht mehr verpflichtet zu geben/ dann er verdienet hat/ und ihm gebühret biß auff die Zeit/ da er Starb. Affel. D. 8. de Contr. Thes. 13.* (*Aliud quidem de Professoribus, Advocatis & Medicis Dd. concludunt, etiamsi in initio vel medio anni moriantur, integrum sc: totius anni salarium heredibus deberi. per d. l. 38. §. 1. §. 13. De Var. & extraor. cogn. Vix tamen credo, salaria nondum emerita, hoc præsertim seculo, heredibus solvi, nisi usu &*

D

Consue-

*Consuetudine, statuto speciali hoc sit receptum, prout multis in locis
 Viduis & liberto salaria totius insequentis anni concedi solent, vulgò ap-
 pellant das Gnaden. Jahr. de quo anno gratia legi meretur Brun.
 de jure Ecclesiast. L. 2. c. 5. §. 10. seqq. Et cum in jure nostro Civili Advo-
 catis fisci privilegium hoc specialiter concessum sit, ut totius anni salari-
 um transmittant ad heredes, temerè illud ad alios trahendum non vi-
 detur. Affel. d. l.) Contrà quando famulus vel ancilla ante tempus
 sine justa causa aufugit, tum non tantum integrum salarium isti
 non debetur l. 33. in fin. ff. b. t. l. 42. ff. de V. O. Sed adhuc Domino
 suo ad interesse, propter operas, quibus caruit, tenetur. Affel. d. l.
 idem jure Pruten. L. 4. T. 8. A. 3. §. 10. Jus Lubecense ad litem de
 interesse præcavendam, famulum vel ancillam ad dimidiam pro-
 missæ mercedis partem, Domino pro discessu & loco servitii sol-
 vendam condemnat, eaq; Dominum contentum esse debere consti-
 tuit. L. 3. T. 8. A. 5. Ibiq; Mey. qui n. 15. quid de jure Saxonico obtineat,
 dilucidè monet. jus verò ita dictum Civicum Rostochiense in præ-
 dicto casu, famulum vel ancillam ad instantiam Domini per to-
 tum tempus debita præstare servitia, aut Civitate per semestre
 carere, aut Ergastulum adire jubet. §. 13. ad A. 5. §. 6. T. 8. L. 3. jur. Lub.
 Qui verò servum fugitivum non ex humanitate, sed dolo recipit,
 eum jus Commune restitutione servi & unius paris, vel multa 20.
 solidorum coërcet. l. 4. C. ibiq; Brun. de serv. fugit. Jus Lubecense
 poenam arbitrariam in recipientem dicitur, pro delicti quantitate
 & personarum qualitate moderandam. L. 3. T. 8. A. 8. Huic adsti-
 pulatur jus ita dictum Civic. Rostoch. diff. loc.*

XLVI. Locatio ad longum tempus fieri potest, non tamen
 utile Dominium ita transferri, concludendum l. 2. C. de. prescrip-
 30. vel 40. ann. l. 1. §. 15. de Exerc. act. Quod assertum Civile duplicem
 in foro patitur limitationem, licet enim ad multos annos facta sit
 locatio, emtione tamen rumpitur, juxta regulam *Kauff geht vor
 Miete*, jur. Culm. L. 4. T. 7. c. 4. jur. Prut. L. 4. T. 8. A. 2. §. 3. §. 12. A
 qua nec jus Civile abhorret l. 9. C. b. t. Locator autem conductori,
 qui usu rei ante statum tempus privatur, ad interesse præstandum
 obligatus est. l. 25. §. 1. l. 32. ff. b. t. Carp. p. 2. C. 37. D. 5. jur. Culm. d.
 c. 4. De altera Conclusionis parte quam plurimi docent, locatio-
 ne longi temporis in foro jus aliquod reale, contra l. 39. ff. b. t. in
 conductorem transire. Brun. quest. 10. ff. b. t. §. ad l. ult. ff. si ager,
 vestig. jur. Prut. d. l. §. 12. Vid. Carp. p. 2. C. 37. D. 22. n. 7. Adeoq;
 consul-

consultissimum erit, nè locator usum rei ultra novem annos in contractu promittat, aut de renovatione Contractus singulis novem annis ineunda caveat. Mag. D. Stryk. *de Caut. Contr. S. 2. c. 9. §. 6.*

XLVII. Merces in hoc Contractu tantummodo in pecunia numerata consistere debet §. 2. *J. b. t. l. 5. §. 2. ff. de Prescr. verb. l. 25. §. 6. ff. b. t. l. 33. ff. Comm. divid.* Si veram & propriè sic dictam locationem intelligamus. *d. l. 25. §. 6. ff. b. t. l. 1. §. 9. ff. depos. Franzk. ad b. t. ff. n. 70. Laut. b. t. p. m. 290.* quod confirmat jus Polonicum. *Seatur. Prilusc. L. 3. c. 7. Dresn. L. 3. T. 6. vers. Est autem.* dissentit Mag. D. Stryk. *de Caut. Contr. S. 2. c. 9. §. 4.* Jure verò Prutenico tam in locatione facti, quam Rei, non solum pecunia numerata, Sed etiam alia quævis res intervenire potest. *L. 4. T. 8. A. 1. §. 2.*

XLVIII. Locatione ad unum annum factâ, remissio pensionis ob magnam fructuum sterilitatem, à locatore *l. 8. C. l. 15. §. 2. l. 25. §. 6. ff. b. t. fieri debet, nisi aliud expresse conventum; si verò in plures annos facta sit, remissio tum demum locum habet, quando non ubertate aliorum annorum sterilitas illa compensatur l. 8. C. l. 15. §. 4. ff. b. t. æstimatio verò magnæ sterilitatis, boni Viri seu judicis arbitrio tutius hodie committitur. *arg. l. 25. §. 6. ff. b. junct. l. 1. §. 2. ff. de jur. deliber. non adstricto præcisè, licet practici variè dissentiant, quantitati l. 2. C. de Resc. Vend. Franzk. ad ff. b. t. n. 103. seqq. Hahn. ad W. N. 16. b. t. qui variis præjudiciis hæc omnia illustrat.**

XLIX. Contractus Emphyteuticus rectè refertur inter Contractus juris gentium, ad quem non præcisè requiritur scriptura. *arg. §. 3. J. b. t. l. 4. ff. de Pign. Nov. 120. c. 1. Hahn. ad Wesf. N. 3. ibiq; Bacch. si ager Vestig.* Quæ tamen probationis gratia accedere potest & utilis est, unde usus hodie docet, Concessionem ejusmodi literis desuper factis iniri, durch einen Erbysins-Brieff. A quo autem recedit praxis in Emphyteusi Ecclesiastica, quæ ad istius formam exigat scripturam, adeo, ut defectu illius prorsus annihiletur contractus. *Mey. p. 3. Dec. 289.* Jure Prutenico ad quamc. Emphyteusin necessariò desideratur scriptura. *L. 4. T. 9. A. 1. §. 2.* Jure Civili Emphyteusi venditâ & in aliùm translata, novus possessor quinquagesimam partem pretii s. æstimationis rei Emphyteuticæ, Domino, loco laudemii dare debet *l. ult. C. De jur. Emph. in Saxonia verò & multis aliis locis quinque pro Centum solvuntur, Carpz. L. 1. Resp. 90.* Jure Prutenico datur decima pars *L. 4. T. 9. A. 3. §. 3.* In tota

itaq; hac Laudemiorum materia Consuetudines locorum attendendæ. Carpz. p. 2. C. 39. D. 79.

3.
De Societate.

L. Jure Romano cum quovis inire societatem, cum sit juris gentium, licet. Strach. *De Mercat.* p. 2. n. 50. Ita ut & cum Judæo Christianus hodiè licitè contrahat. l. 8. §. 1. C. *De judæis*. Rec. Imper. de Anno 1551. §. diesem zu begegnen. Ordin. Polit. de An. 1577. tit. 20. Idem de foro Polonico. Lipsk. C. 1. O. 100. n. 4. §. 5: A quo verò recedit jus Culmense L. 4. T. 5. c. 2. in fin. jure etiam Lubecensi prohibetur societatem inire cum illis, qui Anseatici non sunt, neq; hos factores s. mandatarios habere permittitur L. 3. T. 9. A. 2. ibiq; Mev. n. 3.

LI. In societate omnium bonorum, ab aliquo sociorum, etiam suo nomine, indistinctè quæsitæ ad societatem referuntur, eaq; inter socios communicanda l. 7, 8. §. 74. ff. h. e., Nec refert, communi, an propriâ pecuniâ aliquid sit quæsitum. Motz. *De Contract.* tit. *De Societ.* p. 511. Excipiuntur feuda ab altero sociorum quæsitæ, quæ integra acquirenti debentur, ejusq; heredibus permanent. Vin. *ad Princ.* §. h. e. in fin. Jure verò Lubecensi L. 3. T. 9. A. 4. tantum bonis communibus quæsitæ, communia fiunt, cætera cedunt ipsi acquirenti, hinc ex suo artificio alter sociorum quæ lucratur, aut quæ salaria intuitu muneris publici accipit, sibi retinet integra, nec quicquam de his Consocio communicare tenetur. Anxiè etiam inter Jctos Disputatur, societate inter plures contracta, An ex contractu vel factò unius, cæteri de jure Communi in solidum, An verò quilibet pro ea tantum parte, quam in societatem contulit, Ein jeder vor sein Antheil/und so hoch sich eines jeden Capital und eingeworfene Haupt-Summa erstreckt/ teneatur? Prius docent Carpz. p. 2. C. 17. D. 12. §. Mev. p. 4. Dec. 169., qui hanc sententiam, tanquam æquiores, justiores & Commerciis utiliores, in usum forenses venisse statuunt, idq; ad eò procedere, existimatur, ut nec finita societate actio dividi queat, sed singuli semper in solidum ut duo Rei debendi teneantur. Posterius placet Gail. 2. O. 24. n. 9. Aliisq; quamplurimis. Pro Conciliatione utriusq; sententiæ, alii aliud excogitant: Ego priorem sententiam de jure Civili amplector, quando alter sociorum sub mentione societatis tanquam institutor se obligavit. l. 1. §. fin. l. 2, 3, 4, §. 1. ff. *De Exerc. Act.* l. 13. §. fin. ff. *De instit. act.* l. 60. §. 2. ff. *Mand.* Ita tamen, ut quod unus præstitit, pro rata repetere queat judicio societatis, per. d. LL. Posteriores autem veram judico, quando alter sociorum suo nomine pecunia,

cunia communi negotiatur per l. 4. pr. ff. De Exerc. ad vid. Lauterb. ad ff. de Exerc. ad p. m. 185. in fin. jus tamen Lubecense. L. 3. T. 9. A. 5. constituit, quod socii singuli pro sociali debito in solidum conveniri possint, verb. Was der eine Rauffi muß der ander zahlen. Nec interest, suo nomine an mentione societatis injectâ se obligaverit, An cæteri sint solvendo, nec ne. Idem de jure Culmensi L. 4. T. 8. c. 5. Contra apud Hollandos tantum pro rata indistinctè quemlibet teneri testantur Vinn. ad §. 2. 7. Quod cum eo ibiq; alleg. Groënweg. Similiter & hoc singulare Nomothesia Lubecensis d. Art. 5. introduxit, quod in societate omnium bonorum, dominium omnium bonorū, non modò præsentium & tempore contractæ societatis existentium, sed & post quæsitum, cum pleno effectu ad socios transeat, unde socio permittitur aperire arcam socii & inde pecuniam sumere, quod verò à jure Communi alienum est, quo durante societate quæsitum, non ipso jure, sed societatis demum judicio communicantur. l. 74. ff. Pro socio Vinn. ad princ. 7. eod. n. 3.

LII. Quando alter sociorum solus pecuniam confert, alter verò operam pro pecunia præstat l. 1. C. b. t., tunc pecuniæ casu amissæ damnum, quamvis contrarium multis potius arrideat, non simul ad hunc, qui tantum operam contulit, pertinet. arg. §. 2. 7. b. t. l. 52. §. 2. ff. h. t. Jur. Culm. L. 4. T. 8. c. 11. Frantzk. ad ff. b. t. n. 86. Affelm. D. 9. 1b. 11. & 12. Si tamen negligens sit, socius ad omne id quod alterius interest, tenetur. l. 2. §. fin. ff. De O. & A. quamvis propter beneficium Competentiæ in solidum extorqueri nequeat, sed ratio istius habenda, ne egeat. §. 38. J. De Action. l. 63. pr. & §. 3. ff. b. t. Affelm. D. 9. 1b. 9. Jur. Prut. L. 4. T. 10. A. 3. §. 3.

LIII. Socius socio jure Communi obligatus est ad rationes reddendas l. 9. ff. de Edend. Jure verò Lubecensi L. 3. T. 9. A. 3. & jure Prutenico L. 4. T. 10. A. 1. §. 3. convento fratri liberum est, reliquis fratribus sororibusq; dare quantum velit, si juraverit se ad amplius non teneri. Prædictis addi meretur, singulare moribus inductum societatis genus, quod societatem Admiralitatis nominant, quâ Mercatores, naves ad extera loca mittentes mutuam defensionem nautis injungunt, & damnum uni ab hoste illatum commune habent. Marq. de jur. Mercat. L. 11. c. 11. n. 35. seqq.

LIV. Mandatum manet Contractus bonæ fidei, juxta §. 28. J. de Action. licet in foro dicatur stricti juris, ex eo, quod fines mandati diligenter & strictissimè sint custodiendi §. 8. J. b. t. l. 5. ff. b. t. l. 12. C. b. t. Hos si mandatarius excefferit, usq; ad limites mandati

(4.)
De Mandato.

saltem actionem habet. *l. 3. §. fin. l. 4. §. 33. ff. h. t.* Ratione residui verò ne quidem actio negotiorum gestorum ipsi competit. *l. 31. §. 4. ff. de Neg. gest. l. ult. C. eod. l. 25. ff. eod.* Hahn. *ad Wes. N. 11. h. t.* Affelm. *D. 9. de Contr. th. 27.* Ast quamvis ita à Dd. Comùn. Mandatario omnis hodie denegetur actio, exceptionem tamen doli, re nondum tradita, mandanti actionem directam instituenti opponi posse, nisi totum pretium restituere paratus sit, rectè docet Vinn. *ad §. 8. §. in fin. h. t.* Qui hac de re latius legi meretur.

LV. Etiam si honorarium interveniat, mandatum tamen ex in non fit mercenarium, sed gratuitum manet. *l. 6. pr. junct. l. 1. §. ult. ff. h. t.* Jur. Prut. *L. 4. T. 11. A. 1. §. 3.* Hahn. *ad Wes. N. 3.* ibiq; Bachov. *h. t.* Unde nec jure Civili, licet acriter id contendant. Magn. Dn. Stryk. *de Cau. Contr. S. 2. c. 11. §. 21.* Laut. *ad ff. h. t. p. m. 213.* Schnob. *D. 10. ff. §. 30.* aliq; plures, nec hodie, actione mandati istud honorarium, pro executione mandati promissum, sed deficiente alio remedio, per implorationem judicis, seu extra ordinem peti potest. *l. 1. C. l. 7. ff. h. t.* Jur. Prut. *d. l. A. 3. §. 2. in fin.* Lipsk. *C. 1. O. 45. n. 13.* Hahn. *ad Wes. N. ult. h.* Affelm. *D. 10. De Contr. th. 26.* Frantzk. *ad ff. n. 34. §. 35. h. t.*

LVI. Ex Consilio & simplici Commendatione neminem obligari *l. 12. §. 12. ff. h. t. l. 2. ff. De Proxen. l. 7. §. ult. De Dol. mal.* Nec ex Commendatitiis literis quenquam jure Communi obstringi pro eo, quod Commendatus debet, etsi Commendationis occasione creditum fuerit, communis est Dd. sententia, fundata in *d. l. 12. §. 12. ff. h. t.* Carpz. *p. 2. C. 20. D. 10. Jur. Pruten. L. 4. T. 11. A. 1. §. 2.* Jus autem Lubecense simplicem Commendationem, modo contractum antecesserit, stringere disponit *L. 3. T. 10. A. 1.* Quod & inter Mercatores observari, tradit Marq. *de jur. Mercat. L. 2. c. 11. n. 69.*

DE CON-
TRACTI-
BUS IN
NOMINA-
TIS.

LVII. Contractus innominatos & ex iis resultantem actionem Præscriptis verbis, hodie obtinere, omnesq; adhucdum esse reales, qui præter consensum actualem desiderant præstationem *l. 3. 4. §. 5. C. De Rer. permut. rectè defendunt* Carpz. *p. 2. C. 33. D. 23. & Hahn. ad Wes. N. 1. §. 6. de Præscr. verb.* Contra Gröenw. & Gudelin. *De jure Noviss. L. 3. c. 5. in fin.* In eo tamen usus fori recedit, quod licet jure Romano is, qui dedit, pœnitere queat & rem datam repetere *l. 5. §. 1. ff. de Præscr. verb. l. 3. §. 2. l. 5. ff. de Cond. Caus. dat. l. 1. §. 7. C. De Rer. perm.* Hodie tamen ob validitatem pacti, in omni contractu innominato, pœnitentia non facile admittatur, Hahn. *ad Wes. N. 3. De Præscr. verb.*

verb. arg. l. 3. C. De *Res. perm.* latius de eo legimèretur Magn. Dn^o Stryk. *De Caut. Contr. S. 3. c. 5. §. 4.* Rittersh. *Differ. jur. Civ. & Can. L. 3. c. 10. fin. Diff. Carp. p. 2. C. 33. D. 23.* His Contractibus rectè accensetur Permutatio, licet nomen aliquod habeat l. 1. §. 2. ff. *De Res. perm.* Ad quam moribus nostris inductum Cambium, Germ. *Wechsel* referri, licet alii aliud credant, rectè docet Hahn. *ad Wes. N. 3. de Præscr. verb. & N. 10. ff. de Res. perm. l. 1. pr. ff. de Res. perm.* Cujus consummatio quatuor desiderat homines, Remittentem, Tractantem, Præsentantem & Acceptantem, uti prolixè id declarat Martin. Vogt. *Trad. de Camb. Magn. D. Stryk. de Caut. Cont. S. 3. c. 5. §. 8. seqq.* Insuper & hoc speciale, quod pactum de Cambio & Contrahenda permutatione, quamvis illud à jure Civili sit alienū, l. 1. §. 2. ff. *l. 3. C. de Res. perm.* hodiè omnino pariat actionem. arg. *d. l. 3. C. eod.* Hahn. *ad Wes. N. 3. De Præscr. verb. Gröenw. ad d. l. 3. C. Diff. Laut. ad pr. tit. ff. De Res. perm. ibiq; alleg. Carp. De Jure Polonico inefficax illud esse certum est. Vid. supra Concl. 2. Formula permutationis prodita à Sigism. I. in Conv. Petric. An. 1523. Legatur in Stat. Herb. voc. *inscriptio.* Dresn. L. 3. T. 5. pr. add. Lipsk. C. 1. O. 47. n. 7.*

LVIII. Circa quasi contractus non multa singularia in foro occurrunt, de Administratione tamen tutelæ, quæ huc spectat, hoc speciale legitur, quod ex ea promanans actio tutelæ, hodie singulis annis ad rationes reddendas, cum jure Civili demum finitâ tutelâ, institui queat. §. *fin. J. De Artil. tut. l. 4. ff. De Tutel. & Rat. distrab.* adeo, ut & ultrò offerendæ sint rationes, & quidem singulis añis, per Ord. Pol. *de An. 1577. tit. 32. §. Item das Er. Jur. Prut. L. 2. T. 6. A. 12. §. 2. & 3.* ita dicto jur. Civ. Rostoch. §. 15. *ad T. 7. L. 1. jur. Lub.* Simile de jure Saxonico testimonium exhibent Carp. *p. 2. C. 11. D. 2. & Lipsk. C. 1. O. 59. n. 3.* De aliis quam plurimis locis idem testatur Vin. *in Comm. ad d. §. ult.* quamvis id hodie non ita strictè observetur. vid. *Mev. p. 3. D. 117.* In Curia Polonica jus Civile observari præjudicio probat Lipsk. *d. l. n. 1.* Propinquis tamen & magistratui rationes à tutoribus, præsertim dativis, quotannis petere integrum esse, aliud præjudicium, quod Lipsk. *d. l. n. 4.* allegat, satis evincit. In Saxonica hoc singulare est, quod Tutor qui est proximus pupilli heres, à rationibus quotannis reddendis immunis sit. Carp. *d. C. 11. D. 3. Lipsk. d. l. n. 5.* Matrem Tutricem ab onere rationum reddendarum non indistinctè eximi, testantur Carp. *d. l. D. 5. Brun. Exer. Just. 3. ad §. ult. De Capitis dim.* Huic plura addere, instituti ratio non permittit.

DE QVA
SI CON-
TRACTI-
BUS.

LIX.

LIX. Quando res inter plures fratres vel heredes est Communis & alter eorum provocat ad divisionem, nec inter se convenire possunt, quomodo divisio fieri debeat, & quid cuiuslibet sit tribuendum, jurisprudentiæ Romanæ placuit, officio iudicis, aut si id facile exitum habere nequeat, per sortem, ambiguum arbitram, dividi debere. *l. 3. pr. C. Commun. de Legat. §. 23. J. de Legat. l. 14. ff. de judic. l. 24. §. 17. ff. de fideic. libert.* Non autem aliter ad hanc recurritur, quam si dubia aliter dirimi nequeant. Idem jure Prutenico *L. 4. T. 20. A. 2. §. 3. & A. 3. §. 2. jur. Culm. L. 4. T. 6. e. 6.* Praxis Polonica cum prædictis in eo convenit, quod divisio etiam absq; iudicis autoritate fieri possit, quæ tamen trium annorum & tot mensium silentio demum ratificatur; Quando autem partitio publica initur autoritate, illa de bonis Terrestribus, ab officio s. iudicio Castrensi, de bonis verò juri Magdeburgensi subjectis & in Borussia sitis, à Commissariis à S. R. M. ad id deputatis expeditur. *Lipsk. C. 2. O. 50. n. 10. Dresn. L. 4. T. 5. v. si verò.* Ex dictis jam patet, non jus Romanum, sed mores potius in rebus hereditariis, Majori dividendi, & Minori eligendi usitatam in foro conferre facultatem. *Gail. 2. O. 116. n. 14.* quamvis hic dividendi modus juri Canonico non plane incognitus sit. *c. 1. x. de Paroch.* Cessat autem si plures quam duo existant heredes inq; aliis casibus, quos habet *Carp. p. 3. C. 15. D. 7. 11. & 21.* Nec habet locum in Communione rei singularis, quæ dumtaxat juris Civilis divisionem admittit. *Carp. d. l. D. 22. jus Lubecense alium adhuc invenit modum, & in L. 3. T. 13. A. un. præscripsit, quod divisionem urgens, si aliud inter eos non conveniatur, rem æstimare & alteri electionem, pretium an rem malit, offerre debeat. Magn. D. Stryk. de Caut. Cont. S. 3. c. 4. §. 12. de quo prolixius Mev. add. Art. n. 11. legi potest: Et licet jure Civili hereditariis illis divisionibus nullum certum sit præfinitum tempus, jus tamen Lubecense spatium 30. dierum præfixit. L. 2. T. 2. A. 27. ibiq; Mev. n. 55. Ubi etiam videre est, quod liceat propria autoritate domum defuncti ingredi, quod tamen in patria mea mit des Nahys wissen un Ordnung fieri debet. Ita dict: Jur. Civ. Rost. §. 5. ad 19. Lub. d. A. 27. fin.*

LX. Indebitum, quod quis errore juris solvit, jure Civili repeti posse, contendunt quidem *Wes. in paratit. De Cond. in deb. N. 9. Bach. in Tract. De Action. D. 4. ad th. 17. aliiq; plures.* Verum nec jure Justiniano, licet nulla obligatio naturalis subsit *l. 10. C. De jur. & fact. Ignor. l. 9. C. ad L. falcid. junct. l. 50. ff. De Cond. jud. Nec moderno*

derno usu conditionem indebiti locum habere verius est. Hahn. ad Wes. d. N. 9. Carp. p. 2. C. 28. D. 20. Qui tamen p. 3. C. 15. D. 42. Id restringere videtur, quando nulla obligatio naturalis concurrat, quo casu Conditionem hanc admittendam esse suadet, quod jus Prut L. 4. T. 17. A. 1. §. 6. in fin. & Lipsk. præjudicio Polonico, confirmant C. 1. O. 30. n. 4. Add. Brun. quæst. 15. ff. De Cond. ind. Struv. tb 40. eod. Qvorū tn. æquitatē, quā prætendunt & in praxi observari credunt, potius apparentē quā verā judico arg. l. 43. pr. §. 1. ff. de Cont. Emst.

LXI. A Collusore id quod ei in ludo solutum est, tanquam indebitum jure Civili rectè repetitur, si verò indebitum nondum solutum sit, nec datur exactio l. 1. §. fin. C. de Aleator. Affelm. D. 3. De Contract. tb. 24. Hodie solutum condici amplius nequit, modò non alter per fraudem vicerit, nec quis ad ludendum coactus, nec vestes deperditæ, aut magnum familiæ dispendium concurrat. Brun. Quæst. 4. ff. de Aleat. §. ad l. 1. ff. eod. §. ad l. ult. C. eod. Laut. ad ff. eod. p. m. 125. Hahn. ad Wes. N. 4. eod. Schn. D. 7. ff. tb. 28. Quod & de foro Saxonico testatur Carp. L. 6. Resp. 96. n. 10. Jur. Culm. L. 5. T. 22. c. 3. Si tamen in ludo perditum nondum solutum sit, Collusori & hodiè exactio denegatur, citius enim retentio quam actio conceditur; Cujus specialem exhibent decisionem Carp. d. l. jus Culm. d. l. c. 2. jus Polon à Casimir. Mag. in Conv. Villic. Anno 1368. Statut Herb. voc. ludus taxillorum, Dresn. L. 4. T. 14. Imò nec fidejussorem istius, qui ludo perdidit, efficaciter stringi, probat præjudicium Carpz. in pr. Crim. p. 3. quæst. 134. n. 26. Ad ludendum tamen pecuniam mutuanti, modò collusor non extiterit, moribus concedi actionem, asserunt Affel. D. 2. De Contr. tb. 22. fin. Carpz. d. l. n. 27. Hahn. N. 4. De Aleat. Berlich. p. 1. d. 66. De jure Prut. legatur. L. 4. t. 16. A. 6.

DE MODIS
TOLLEN-
DI OBLI-
GATIO-
NEM.

LXII. Modi tollendi obligationem in jure Romano expressi, quotidiano confirmantur usu, nisi quod Aquiliana stipulatio plane in desuetudinem abierit, postquam quaecunque debitum per acceptilationem, etiam nudo pacto initam, remota stipulationis necessitate, quamvis eam adhuc exigant verba juris Prut. L. 4. T. 21. A. 1. §. 13. tolli posse, moribus inductum Carp. p. 2. C. 19. d. 17. Magn. D. Stryk. de Cant. Cont. S. 4. c. 3. §. 2. Etiam de Solutione, altero obligationem tollendi modo, in Noviss. Recess. imper. de Anno 1654. §. So viel nundie Capitalia, hoc speciale legitur, quod debitorum, ad inopiam pernicioso bello redacti, ab onere debiti, solutione particulari, quæ alioqui Creditoribus invitis obtrudi nequit. l. 41. §.

E

1. ff.

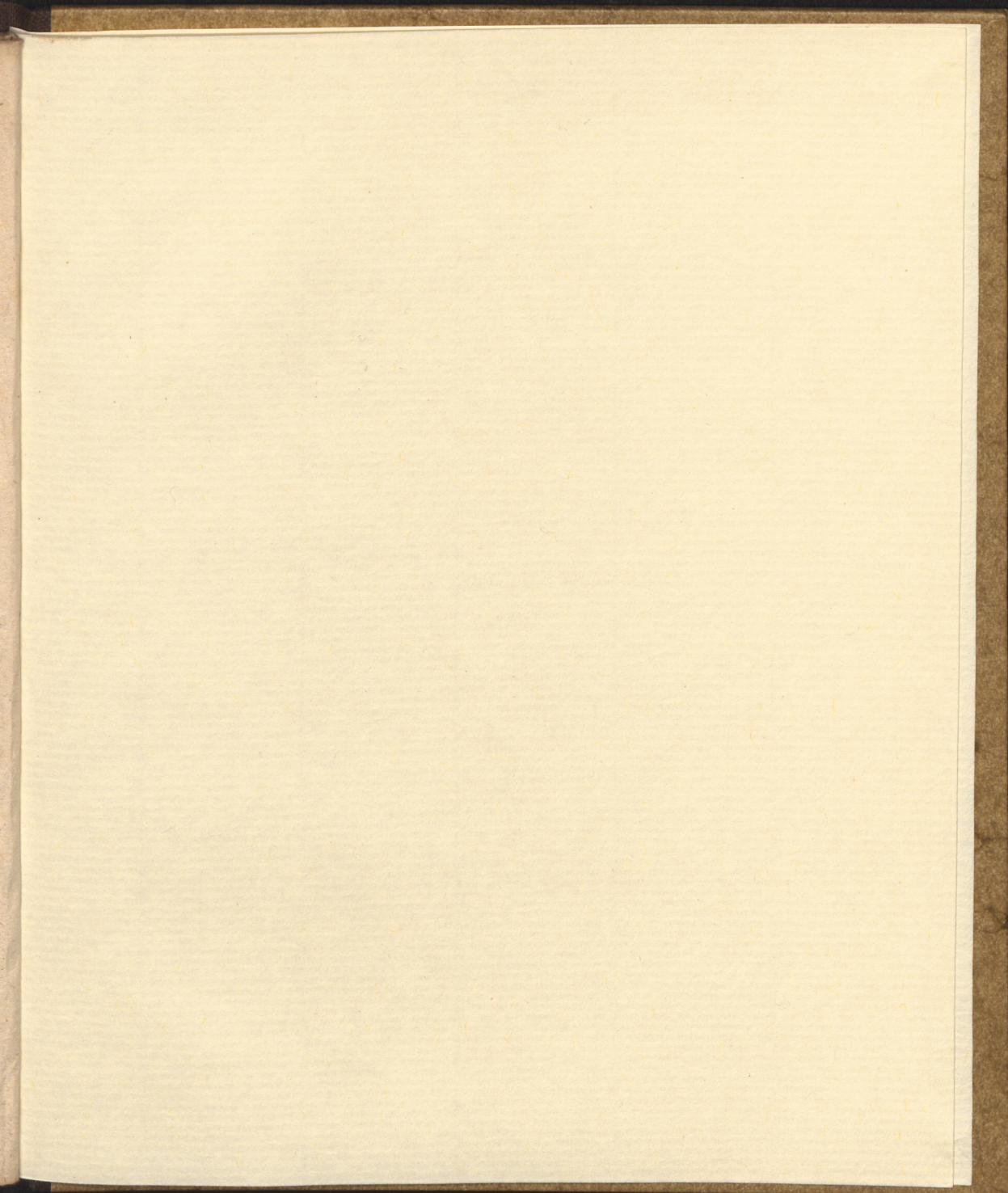

1. ff. de usur. l. 9. C. de solut. jur. Culm. L. 4. T. 15. c. 1. Carpz. p. 2. C. 28. D. 13. se exonerare possint. Magn. D. Stryk. de Caut. Contr. S. 4. c. 1. §. 5. Reliqua omnia de solutione in jure Tradita, usui fori conformia sunt, unde oblationem debiti nudam, nec effectum solutionis, nec usurarum cursum sistere, sed ad id insuper requiri consignationem & depositionem debitæ pecuniæ in loco publico verius est. l. 19. C. de usur. l. 28. §. 1. in fin. ff. de Admin. iur. jur. Culm. d. l. de Praxi Polonica & Saxonica idem docet Lipsk. C. 1. O. 34. n. 4. & 9. Add. Affel. D. 16. de Contr. th. 22.

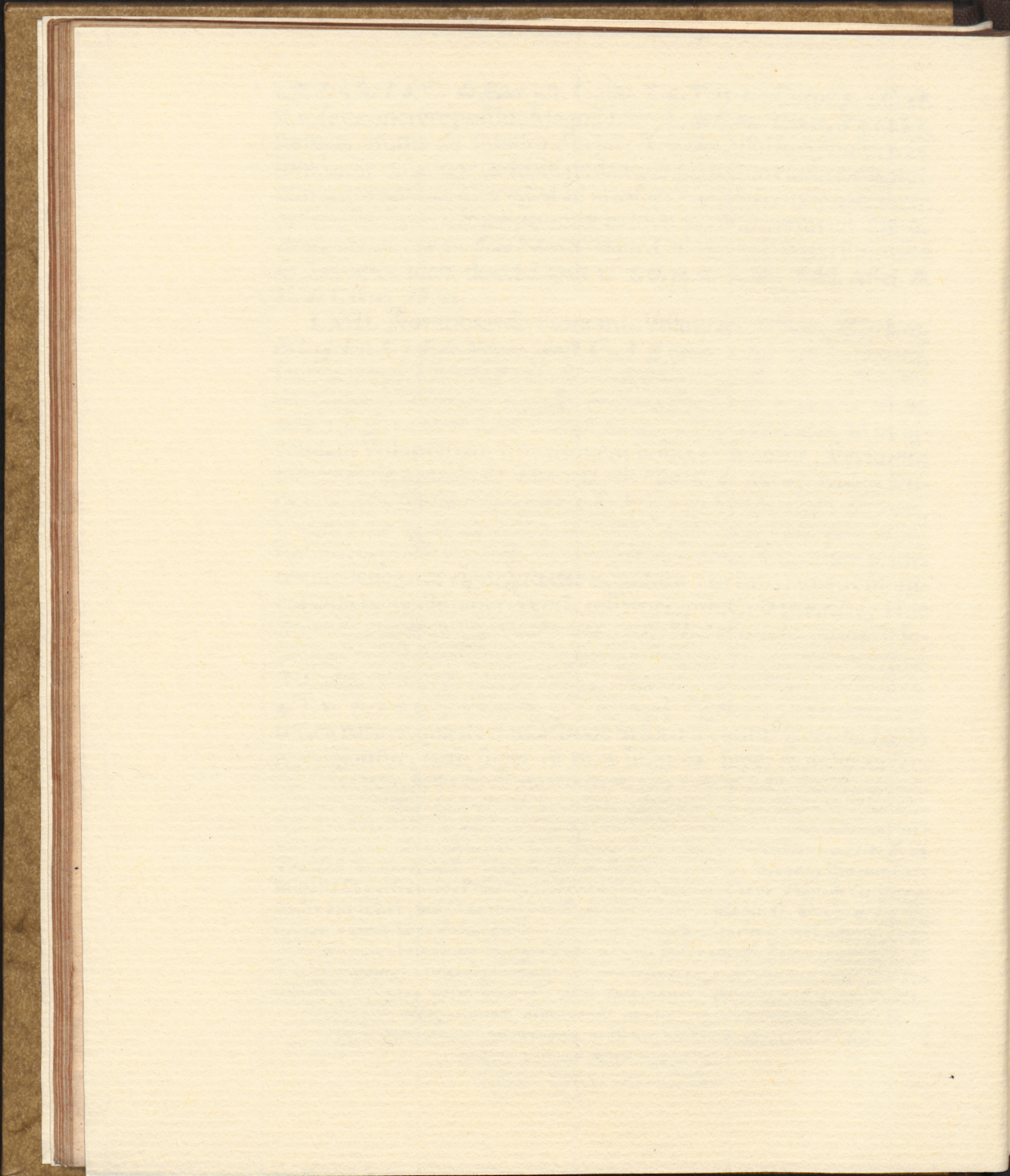
LXIII. Novationis divisionem in Voluntariam & necessariam, in l. 29. l. 11. §. 1. ff. de Novat. junct. §. 3. 7. Quib. m. t. obl. satis fundatam, frustra negat Accursius ad l. ult. C. de usur. rei judic. Utriusq; in foro insignis conspicitur usus. Et quamvis Gail. 2. O. 30. n. 4. & Vinn. ad §. 3. 7. Q. m. t. obl. solas Conjecturas, si sint evidentes, ad inducendam Voluntariam novationem sufficere doceant, Veriorem tamen & de praxi & de Theoria per. l. fin. C. de Novat. judico sententiam Brunnemanni, quæst. 9. ff. de Novat. Hahn. ad W. N. 6. eod. Carpz. p. 2. c. 19. D. 14. quæ evidentes etiam conjecturæ removen- tur, atq; expressa contrahentium verba, quibus obligationi priori omnis denegatur vigor, præcisè exiguntur: In foro tamen Polonico Gailii conjecturam receptã, testatur Lipsk. C. 1. O. 35. n. 5. seqq. Hoc de praxi communi facile admitto, tam Novationem, quam Delegationem solo expediri pacto, abolita in foro stipulandi necessitate. Carpz. L. 5. Resp. 105. Gudel. de jur. Nov. L. 3. c. 12. Add. jus. Prut. L. 4. T. 11. A. 1. §. 13. jus. Culm. L. 4. T. 15. c. 3. Quod ipsum si observetur, ea pariter, quæ de transactione in foro dicuntur specialia, faciliè intelliguntur, nam super re non litigiosa, super re judicata & c. transactio facta, hodie valida pronunciat, quia pactum de illis subsistit. l. 32. C. de Transact. Magn. D. Stryk. de Caut. Contr. sect. 3. c. 7. §. 4. modo de animo donandi constet. Brun. quæst. 18. de Transact. Etiam nudo pacto transactionem in- tam ad actionem producendam sufficere, inde rectè inferitur, Laut. ad tit. ff. de Transact. §. Transactio. Idem Autor de delictis privatis, utcuq; illorum Criminalis sit persecutio, factã transactionem, cum alleg. Carpz. Vinn. & Gröenvv. hodie approbat, modo autoritate Prætoris fiat. add. Magn. D. Stryk. d. l. §. 13. Carpz. autem in pr. Crim. quæst. 71. n. 31. etiam de adulterio licitè hodiè transigi afferenti, calculum suum denegat Brun. ad l. 18. De Transact. Licet enim in favorem matrimonii adulterium remitti, moribus sit receptum, non tamen eo ipso super illo transigere permissum esse dicto loco monet: De Compensatione, Confusione alijsq; obligationem dissolvendi modis, cum nil ferme speciale in foro observetur, supervacaneum est hic hæere, quapropter litori potius vicinus Anchoram figo,

SOLI DEO GLORIA.

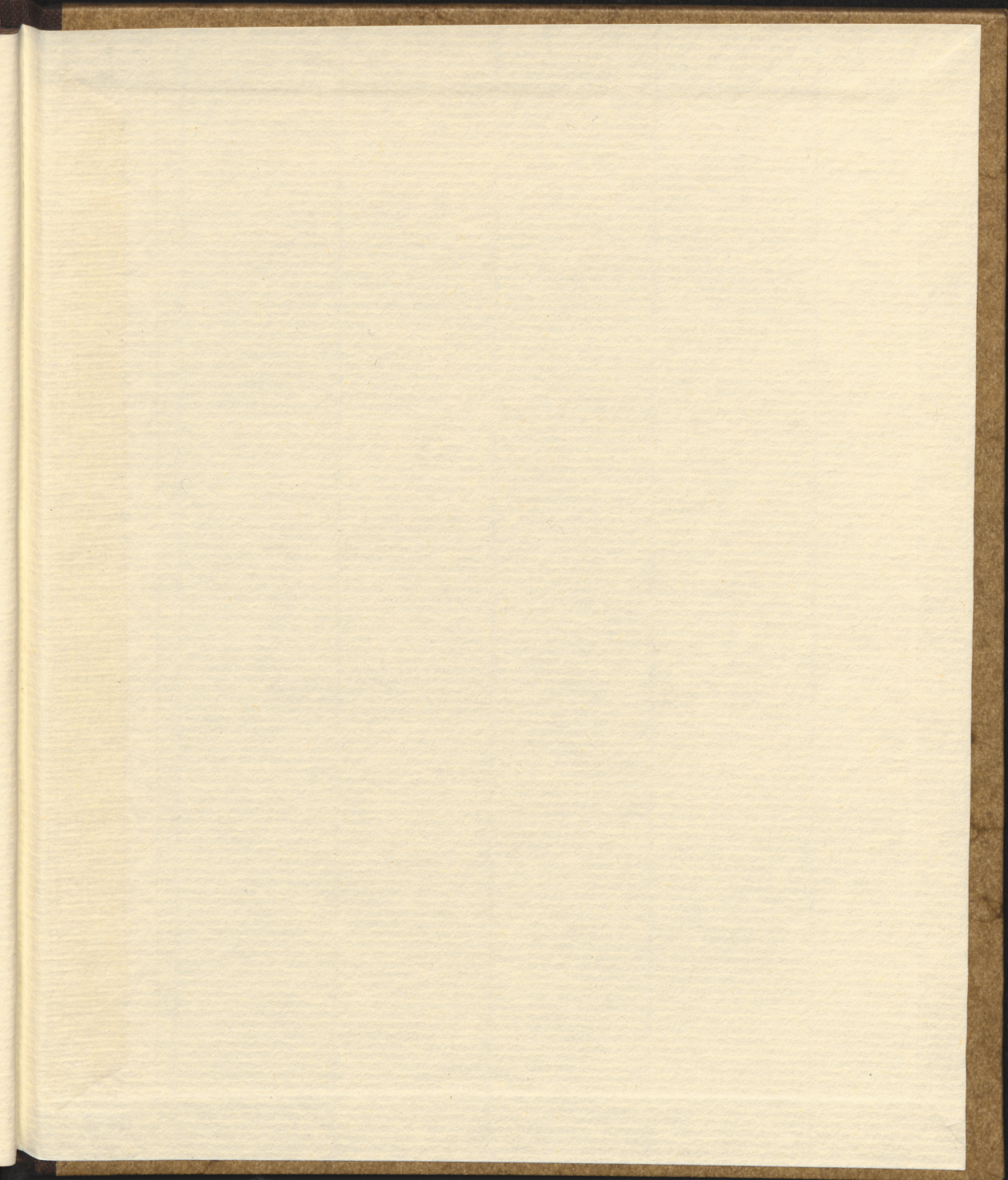

derno usu conditionem indebiti locum habe
ad Wef. d. N. 9. Carp. p. 2. C. 28. D. 20. Qui tan
Id restringere videtur, quando nulla obligatio
quo casu Conditionem hanc admittendam
jus Prut L. 4. T. 17. A. 1. §. 6. in fin. & Lipsk. præjud
firmant C. I. D. 30. n. 4. Add. Brun. *quest. 15. ff. De Co*
eod. Qv orū tn. æqvitatē, qvām prætendunt & in p
dunt, potiq; apparentē qvā verā judico *arg. l. 43. pr*

LXI. A Collusore id quod ei in ludo solu
indebitum jure Civili rectè repetitur, si verò in
solutum sit, nec datur exactio *l. 1. §. fin. C. de Alea*
Contrab. l. 24. Hodie solutum condici amplius
alter per fraudem vicerit, nec quis ad ludendum
stes deperditæ, aut magnum familiæ dispendium
Quest. 4. ff. de Aleat. §. ad l. 1. ff. eod. §. ad l. ult. C.
p. m. 125. Hahn. ad Wef. N. 4. *eod. Schn. D. 7. ff. l. 26.*
ro Saxonico testatur Carp. L. 6. *Resp. 96. n. 10.* J
c. 3. Si tamen in ludo perditum nondum solutu
hodiè exactio denegatur, citius enim retentio
ditur; Cujus specialem exhibent decisionem C
d. l. c. 2. jus Polon à Casimir. Mag. in Conv. Villi
Herb. voc. ludus taxillorum. Dresn. L. 4. T. 14. Imo
istius, qui ludo perdidit, efficaciter stringi, pr
Carpz. *in pr. Crim. p. 3. quest. 134. n. 26.* Ad ludenc
niam mutuanti, modò collusor non extiterit,
actionem, asserunt Affel. D. 2. *De Contr. l. 2. 2.*
Hahn. N. 4. *De Aleat. Berlich. p. 1. d. 66.* De jure Prut. le

LXII. Modi tollendi obligationem in
pressi, quotidiano confirmantur usu, nisi quod
tio plane in desuetudinem abierit, postquam qu
bitum per acceptilationem, etiam nudo pacto
stipulationis necessitate, quamvis eam adhuc e
Prut. L. 4. T. 21. A. 1. §. 13. tolli posse, moribus inductu
17. Magn. D. Stryk. *de Cur. Contr. S. 4. c. 3. §. 2.* Etiam d
1654. §. So viel nun die *Capitalia*. hoc speciale legi
res, ad inopiam pernicioso bello redacti, ab onere
particulari, quæ alioqui Creditoribus invitis obtin

E

Hahn. 477
D 42;
currit,
quod
, con-
t b 40;
icre-
.Emt.
qvam
ndum
3. De
non
c ve-
Brun.
F. eod.
lefo-
T. 22.
ori &
nces
ulm.
atut
ron
cium
ecu-
cedi
n. 27.
A. 6. DEMODIS
ex-
TOLLEN-
ula-
DI OBLI-
lebi-
GATIO-
nota
NEM.
juris
19. d.
lte-
nno
ito-
one
L. S.
ff.

